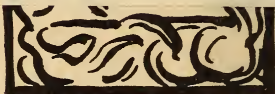
Ludvig Holberg

Jakob von Tybor

THE LIBRARY OF CONGRESS
1800

Jakob von Tyboe,

eller

Den stortalende Soldat.

Komedie i fem Akter

af

Ludvig Holberg.

Kjøbenhavn.

Trykt og faaes tilkjøbs hos E. C. Løser,

Store Kjøbmagergade Nr. 26 (gl. 13).

[1860]

Personerne.

Von Tyboe.
Christoff, hans tydske Tjener.
Peer, hans Tjener.
Jesper, Snyltegjæsten.
Stygotius, Magister.
Jens, hans Tjener.
Leonard.
Leonora.
Lucilia.
Pernille.
Petronius.
En Vert.
En Musikant.
Otte Soldater.
Fire Studenter.
En Officeer.
En Tjener.
To Porteurer.

Scenen er i Kjøbenhavn.

Jakob von Tyboe.

Første Akt.

Første Scene.

Jesper Oldfux (alene). Vil Nogen vide mit Navn, saa hedder jeg, med Permission at sige, Oldfux. Vil Nogen vide min Handtering, da er jeg en Snyltegjest, til Tjeneste. Vil Nogen vide hvad min Faer var, ogsaa en Snyltegjest; min Farfaer, ogsaa en Snyltegjest; min Oldefaer, ogsaa en Snyltegjest. Saa jeg kan regne mine sexten Ahner af deslige Folk. Vil Nogen spørge hvem jeg holder Venskab med, svarer jeg: Alle Mennesker. Vil Nogen vide hvem jeg er tro, svarer jeg: Ingen uden Monsieur Leonard. Vil Nogen vide hvorfor jeg er ham tro, saa studser jeg og blir skamfuld; thi derudi synder jeg mod Professionen og vanslægter fra mine kjære Forfædre, som skare alle over een Kam. Her udi dette Huus paa den venstre Haand boer en fornemme, men fattig Kone, ved Navn Leonora; hun har en kjøn Datter, som hedder Lucilia, udi hvilken tre Personer har forlibet sig. Den Første kalder sig Jakob von Tyboe, en Karl, der udi mine Tanker har en Skrue løs i Hovedet. Han siger sig at have været i Tjeneste udenlands, hvorvel han har aldrig kunnet vise noget Pas eller Afsked. Andre Officerer her i Byen holde gode Miner med ham, og titulere ham nu Herr Kapitain, nu Herr Major, nu Herr Oberst, ligesom han trakterer meer eller mindre til. Naar han taler om sine Bedrifter, lader de, som de hører det an med Forundring; naar ham skeer nogen Tort, tage de ham i Forsvar; naar han behøver Soldater, laaner de ham gjerne, og retter dem af hvordan de skal omgaaes ham med Respekt og Ydmyghed. Summa Summarum: Han er Divertissement for den hele Garnison. Den Anden hedder Stygge Stygesen, men siden han kom fra Rostok skriver sig Magister Stygotius. Han passerer for det samme blandt lærde Folk, som den Første blandt Officiers. Den Tredie er en fornemme ung Person, ved Navn Leonard, som ingen Midler har, men skal arve en riig Farbroder, som gaaer paa Gravens Bredde. Disse Tre frier Alle til Jomfru Lucilia. Moeren og Kammerpigen Pernille, som har meget at sige udi Huset, er for en af de to Første, men Jomfruen selv for den Sidste. Jeg holder Venskab med Stygotius og von Tyboe, endeel for de Smauser, jeg nyder hos dem, endeel for at udspionere deres Anslag, og give Monsieur Leonard dem tilkjende. Men der seer jeg Monsieur Leonard komme, som jeg nylig talte med om hans Kjærlighed, men maatte bryde af, eftersom Andre kom imellem.

Anden Scene.

Jesper Oldfux. Leonard.

Leonard. Ak, Jesper! hvad Forhaabning skulde jeg vel kunne have, der har to saa mægtige Rivaler?

Jesper. Jeg troer det nok. Det er jo to forbandede Rivaler, den Ene er en Nar og den Anden en Pedant.

Leonard. Hvad vil det sige, Jesper?

Jesper. Det vil sige saa meget, at Jomfru Lucilia, hvorvel hun er ung, saa er hun dog saa skjønsom, at hun fatter aldrig Kjærlighed til Nogen af dem; thi naar man støber dem begge sammen, deres Forstand, Dyd og Artighed, saa kan det Altsammen dog ikke beløbe sig til saa meget Godt, som man kan finde hos en maadelig Hest. Den Ene er saa ravgal, at jeg kan bilde ham ind, at han har gjort langt større Bedrifter i Verden end Alexander Magnus, at Prinds Absalon er ikke at ligne mod ham udi Skjønhed, og at hvergang Sangklokkerne gaaer, at det er for et Fruentimmer, som er død af Kjærlighed til ham. Den Anden er gal af lutter latinske Gloser og Distinktioner, taler Græsk endogsaa til Fruentimmer, og gjør Amour udi lutter Syllogismer, og har derforuden sligt et Skolemester-Ansigt og slige magistralske Gebærder, at, naar I seer ham langt fra, skulde I tænke, at det var en gammel latinsk Autor classicus, og at Gud og Naturen havde skabt ham alene til at staae paa en Hylde blandt andre Folianter eller Qvarter. Mener Monsieur, at Jomfru Lucilia kan fatte Kjærlighed til en gammel Spændebog, til en Autor, til en — —

Leonard. Men, Jesper! du veed jo Konjunkturerne ligesaa vel som jeg: at hun regjeres af en gjerrig Moder, der seer kun efter Penge.

Jesper. Bekymre Jer kun intet om Sagen, Monsieur! jeg vil opspinde Noget, hvorved I skal blive hjulpen.

Leonard. Du har jo fri Adgang til dem Begge?

Jesper. Ikke alene fri Adgang, men jeg er deres bedste Ven, som de fortroe Alt, hvad som ligger dem om Hjertet. Men der seer jeg Tyboes Tjener Peer kommer, der er nylig kommen i hans Liberi. Lad os gaae lidt tilside.

Tredie Scene.

Peer (alene). Det maa dog være en skjøn Bestilling at være Poet; thi man kan samle Penge som Græs derved. Jeg kan derfor ikke begribe hvorfor de Fleste dog see saa pjaltede ud; thi naar jeg seer En i en gammel sort Kjole med et Hjerte paa Albuen, saa er jeg hartad vis paa, at det er en Poet. De maae drikke, de Hunde. De maae sætte Alt, hvad de vinder, strax i Halsen paa sig. Min Herre von Tyboe har skikket mig ud at oplede en Poet, og givet mig to Rigsdaler med til et Vers, som han vil skikke til Jomfru Lucilia, saasom hendes Kammerpige, Mammeselle Pernille, har hemmelig ladt ham vide, at det idag er Jomfruens Navnedag. Men, som min Herre og jeg ere lige gode Poeter, saa maa man betjene sig af Andres Hoveder dertil. Det er en forbandet Pige, den Pernille. Jeg har endelig kun talt med hende et Par Gange; thi jeg er nylig kommen i Tjeneste hos von Tyboe, men jeg har den korte Tid mærket, at de

Foræringer, som hun raader os at gjøre til Jomfruen, bestaaer kun i Vers og Musik for Døren; men hendes egne Foræringer udi Penge, og det Alt udi Kroner, for hvilke jeg kan vidne, at vi nylig har givet fjorten pro Cento hos denne forbandede Jøde, som boer her i Gaden, og de siger dog, at han er den Billigste. Det er dog nogle egne Folk disse Jøder, man skulde forsvære, at der var mindste Christendom eller Samvittighed hos dem. Men jeg maa see, jeg faaer fat paa en Poet. Naar man vil have fat paa de Djævle, saa ere de ikke at finde, men naar man ikke trænger til dem, seer man ligesaa mange som Fluer i September Maaned. See der seer jeg En; mon det er ingen Poet? Nei, det er et Menneske. Den Dreng maa jeg tale med; thi han har saadant naragtigt Ansigt.

Fjerde Scene.

Peer. Jens.

Peer (vinker ad ham). Hør, Kammerat! et Ord.

Jens. Vil der Nogen tale med mig?

Peer. Nei, jeg vil min Tro ikke.

Jens. Hvad vil du da?

Peer. Skal jeg gjøre dig Regnskab for hvad jeg vil?

Jens. Du maa ikke være rigtig i Hovedet; han raaber først paa mig, og siden blir vred, naar man spør, hvad han vil.

Peer. Jeg vil min Tro kun see paa dig, sandt at sige; thi jeg saae dig gaae forbi vor Port, og mig synes, du havde saadant naragtigt Ansigt.

Jens. Den Karl er aldrig rigtig i Hovedet. Hvem tjener du hos?

Peer. Hos min Herre.

Jens. Det var endnu det Klogeste, jeg har hørt af din Mund. Men har du seet mig tilforn?

Peer. Jo mig synes, jeg havde den Ære at see dig forgangen Foraar paa et ostindisk Skib staaende paa Dækket i en Lænke, men da var du ganske lodden og havde fire Been.

Jens. Gaa Fanden i Vold, din Spottefugl; du er ligere en Abe end jeg; thi du har ikke alene Abeansigt, men og Abenoder.

Peer. Ei, Landsmand! fortænk mig ikke, at jeg bruger Lystighed; thi jeg seer saa meget Galskab i det Huus, hvor jeg tjener.

Jens. Hvor tjener du da?

Peer. Jeg er nylig kommen at tjene hos en Krigskarl ved Navn Jakob.

Jens. Ja endnu er jeg lige klog, uden du siger mig hans Tilnavn.

Peer. Han hedder Jakob von Tyboe.

Jens. Ak, jeg kjender ham, det er jo en Nar.

Peer. Han er ikke med de Klogeste, det er min Tro sandt nok du siger, men ellers har han dog god Forstand. Men hvem tjener du hos?

Jens. Jeg tjener hos Magister Stygotius.

Peer. Ak, jeg kjender ham; det er jo en Nar.

Jens. Ei Snak, det er en brav studeret Mand; jeg har hørt Mange forundre sig hvor han kunde blive saa lærd, eftersom han er kun født i Christenhernikovstræde.

Peer. Ja, maaskee han er bleven trykt paa Studengaarden eller Regentsen, men publiceret udi Christenbernikovstræde.

Jens. Hvor han er gjort eller ei, saa er han saa lærd, at han kunde være en Postil, naar det skulde være.

Peer. Kan han læse hvilken dansk Bog han vil?

Jens. Hvilken Tosse! han skulde være Magister og ikke kunne læse?

Peer. Ja jeg veed ikke hvad der udfordres til at være Magister; jeg vil gjerne tilstaae, at han er lærd, men derfor kan han vel være en Gjæk. Han kan være en velstuderet Nar.

Jens. Du est noget nær ved Texten.

Peer. Saa kan vi to regne os i Svogerskab; thi vi tjener i een Familie. Men hør, Kammerat! nu vil jeg min Tro tale Alvor. Siig mig for Svogerskabs Skyld, hvad vil det Ord „von" egentlig sige i det tydske Sprog? jeg kan, uden mig selv at rose, tale mestendeels Alt, hvad jeg vil, paa Tydsk, men der er dog visse Ord, som jeg ikke forstaaer; skrive kan jeg det perfekt, men ikke læse det.

Jens. Hvorfor spørger du saa om det Ord „von"?

Peer. Jo, fordi jeg har hørt, at min Herre hedte Jakob Tyboe i gamle Dage, da han ikke var saa meget, som han nu er, men da han kom høiere op, lod han sig kalde von Tyboe. Hvorfor kalder din Herre sig ogsaa ikke von Stygotius?

Jens. Nei, vi Lærde have ikke den Mode; vi bruge istedenfor det Ord „von", som Krigsmænd sætte for deres Navne, det Ord -us, som vi hefte meget net bag til.

Peer. Hvad hedte da din Herre før han tog Graden?

Jens. Styge.

Peer. Saa bør han da nu hede Styge-us.

Jens. Nei, det blev for plat; man fylder det gjerne op med Bogstaver imellem for Klangens Skyld.

Peer. Men staaer det dog fast, at det Ord bliver altid syet bag til, saa man kan aldrig sige Us-Styg?

Jens. Nei, vi bruge ikke den Talemaade; vi ere tvært imod Eder, saavel herudi som i alle andre Ting. Om din Herre, for Exempels Skyld at tale, var lærd, blev han kaldet Tybotius istedenfor von Tyboe.

Peer. Ja, jeg forstaaer endelig saa vidt din Mening. Vi fortaler vore Herrer, og I bagtaler dem, naar de blive til Noget. Men det er endelig ikke den Materie, jeg vilde tale om. Jeg vilde ikkun vide, hvad det Ord „von" betyder, naar det lægges for et Navn.

Jens. „Von" har den samme Bemærkning hos Jer, som us udi Kanikestrædet.

Peer. Ja jeg gaaer fra dig lige saa klog, som jeg var.

Jens. Det er selsomt, at du vil have Raison af mig til det, som al Verden ikke kan give Raison til. Hvorfor hedder En, som er født skjævbenet, Velbaaren? hvorfor hedder En Høilærd idag, som neppe kunde stave igaar? hvorfor skriver man fransk Udskrift paa et Brev, som gaaer imellem Slagelse og Ringsted? hvorfor kan man ikke hitte paa et Ord istedenfor Franco? og tusinde andre Ting, som mig er umuligt at opregne.

Peer. Det er sandt, som du siger. Jeg er kun en fattig Tjener og kan dog begribe, at det er Galskab. Jeg tænker paa, om en Vexel ikke kunde være lige god, hvis det Ord Valuta blev skrevet paa Dansk?

Jens. Jeg mener jo; ligesom din Herre er ikke et Haar bedre siden han lod sig kalde von Tyboe end da han hedte slet og ret Tyboe. Men man maa ikke altid gruble saa meget, den Ene maa gjøre som den Anden, og lade sig nøie dermed, at det er Landets Mode.

Peer. Ja, det maa være Landets Mode eller ei, saa lod jeg mig dog aldrig kalde von Peer, om jeg blev til Noget.

Jens. Nei, du Nar! du maatte tage dig et Tilnavn først.

Peer. Hvor Fanden skulde jeg faae det fra? min Faer hedte kun slet og ret Peer, min Farfaer og Oldefaer ligesaa, jeg kan fast opregne mine sexten Ahner af lutter Peerer, som aldrig haver havt videre Tilnavn.

Jens. Ak, derfor kunde du vel hitte paa Noget. Hvor est du født?

Peer. I Europia.

Jens. Ja, det er troligt nok; jeg kan høre paa dit Maal, at du est en Europæer, og ingen Polakker; men paa hvad Sted udi Landet est du født?

Peer. Udi Kjøbenhavn.

Jens. I hvad Gade udi Kjøbenhavn?

Peer. I Klæboderne.

Jens. Ja, saa skal du lade dig kalde Peter eller Peiter von Klæboe.

Peer. Jeg faaer vist Skam, jeg staaer her saa, jeg har saa meget at forrette for min Herre. Han vil gjøre Vers til en Pige paa Fransk, som han er forlibt udi; men som han ikke er studeret selv har han bedet mig at oplede en Poet, som i Hast kan smede Noget sammen for ham.

Jens. Jeg skal vise dig En, som gjør Vers for en billig Priis.

Peer. Hver-boer hun?

Jens. Han boer udi Aabenraa, næst ved Guldsmeden.

Peer. Hvad er hans Navn?

Jens. Jeg troer ikke, han har noget Navn; jeg har aldrig hørt at han kaldes anderledes end Poeten i Aabenraa.

Peer. Jeg veed jo, Poeter bliver døbte som andre Mennesker?

Jens. Det skal jeg ikke egentlig kunne sige dig; nok er det, at du spørger efter Poeten i Aabenraa.

Peer. Tak for god Underretning. Jeg vil gaae lidt ind til Christoffers og drikke en Potte Øl først, siden vil jeg hen at lede den gode Poet op. Adios. (Gaaer.)

Jens. Serviteur. Hvem Pokker mon det er, han er bleven forlibt udi? det er en gangbar Syge i disse Dage. Mig synes, min Herre er heller ikke rigtig. (Gaaer.)

Femte Scene.

Leonard. Jesper.

Jesper. Hillemænd, Monsieur! det var skjønt at vi fik saadant Forsæt at vide, nemlig at han vil have Vers gjort til Jomfru Lucilia.

Leonard. Men hvad vil følge deraf.

Jesper. Deraf vil følge saa meget, at — Lad kun mig raade.

Leonard. Ak, siig mig dog dit Anslag.

Jesper. Jeg skal rekommendere ham til en Poet, der skal gjøre ham nogle ravgalne Vers, hvorved han skal forspilde al sin Kredit.

Leonard. Men jeg veed jo, at han læser Versene selv.

Jesper. I hørte jo, Monsieur! at han vil have Versene paa Fransk.

Leonard. Men end om han viser dem til Andre?

Jesper. Det gjør han aldrig; thi han indbilder alle Folk, at han forstaaer perfekt Fransk, og derfor aldrig flyer Versene til Nogen for at udtyde dem. Tilmed saa vil han, at Ingen skal vide, at han gjør Amour til Nogen; thi al hans Tale gaaer ud paa, at alle Fruentimmer ere forlibt i hans Skjønhed, og at han hverken Dag eller Nat kan have Ro for dem.

Leonard. Vil du da agere Poet, saa maa du skynde dig, førend Tjeneren kommer ud igjen.

Jesper. Nei, Monsieur! I maa selv gjøre det. Men der kommer Magister Stygotius. Han skal paatage sig denne Post. Han kunde aldrig komme meer beleiligt. Gak imidlertid lidt tilside.

Sjette Scene.

Jesper. Stygotius. Jens.

Stygotius. Hør, Jens! har du ikke Andet at bestille end staae paa Gaden at maabe? Veedst du ikke hvad der staaer bag i Aurora: Otium est pulvinar Diaboli: Orkesløshed er Djævelens Hovedpude? Jeg har i disse Dage saa meget Galskab i Hovedet, at jeg ikke faaer Stunder at tænke paa høit fornødne Sager. Det er dog Skam, det Skrift, som jeg har lovet saa længe publici juris facere, er ikke for længe siden trykt. Men, ak! naar Amors Griller kommer et Menneske først i Hovedet, saa maa Philosophia ligge sub scamno. Naar Veneris Søn, jeg mener Cupido, faaer Plads i en Philosophi Hjerte, gaaer Minerva, som ogsaa apud Poetas kaldes Pallas, fløiten.

Jeg er nu til min egen Ulykke, & etiam maximo Reipublicæ literariæ detrimento, truffen af Cupidinis Pile. Ak, Jomfru Lucilia! Ulyksalig var den Stund, jeg først fik dig at see. Du har betaget mig al min Rolighed, du er det Objectum, som nu alene staaer mig for Dinene, saa jeg har ingen Tanke eller Lyst mere til mine Studeringer. Al min Lyst er kun at reise ene ud paa Landet og gaae i en Skov at sukke og klage mig for Træerne efter de gamle Hyrders Maade.

Jens. Hvad svarer da Træerne?

Stygotius. Hold Munden, din Gjæk! de svare mig det Samme, som de svare Hyrderne.

Jens. Ei, Herre! tag ikke saadan afsted. Der er jo ingen Fæstning saa stærk nuomstunder, der jo lar sig indtage. Det er jo ingen Lukretia, ingen Nonne, I er bleven forlibt udi, men en Jomfru, som maaskee er lige saa tam som en Anden. Jeg har ikke den Lykke at kjende hende; men jeg kan tænke, hun er et Menneske.

Stygotius. Jeg kunde vel have Forhaabning, Jens! hvis Jakob Tyboe, en Officeer, var ikke min Rival; sed hinc illæ lacrymæ, det er Ulykken. Han fører sig bedre op og har flere Penge end jeg. Jeg vil aabenbare dig den hele Sag. Jeg er nylig bleven forlibt i en Jomfru, den Samme har en Kammerpige, som har saa meget at sige hos Jomfruen. Hun er Udenværket, som skal bestormes, førend man kan komme til Fæstningen, hvilket ikke skeer uden med aureis & argenteis armis, det er, med Guld og Penge. En Dag synes hun at være paa min Side, men en anden Dag vender hun mig Ryggen, og da kan jeg tænke, hun har ladet sig smøre af Tyboe. Hendes Moder ballancerer mellem os begge. Gak du kun dit Ærinde, Jane! (Jens gaaer.) Der seer jeg Jesper komme, som har sin Gang udi Tyboes Huus. Den Karl har ret Godhed for mig; thi hvor meget Godt han end nyder i Tyboes Huus, saa har jeg dog mærket tidt, at han er meer min Ven end hans.

Jesper. Serviteur, Herr Magister; det er mig kjært, at jeg finder Ham. Hvor gaaer det nu med Hans Kjærlighed?

Stygotius. Ja hvorledes skulde det gaae, Monsieur Jesper! I veed vel selv, at min Rival har bedre Evne til at smøre Mademoiselle Pernille end jeg. Men hvorledes gaaer det nu von Tyboe?

Jesper. Den Nar! jeg kan forsikkre Herr Magister, at jeg fortjener dyrt nok de Smauser, jeg nyder hos ham; thi jeg hører saa megen daarlig og forfængelig Snak, at jeg er færdig at sprække. Nei, da er det anden Fornøielse at omgaaes slige Mænd, som Herr Magister.

Stygotius. Min Leilighed er ikke at gjøre Jer saa meget tilgode, som hans.

Jesper. Hvad vil det sige? Naar jeg kun kan nyde lærde Folks Omgængelse, saa skjøtter jeg hverken om Mad eller Drikke. Hør, Herre! jeg har tænkt paa et Middel, hvorved vi kan gjøre Jakob Tyboe temmelig sort hos Jomfru Lucilia.

Stygotius. Hvad er det for et Middel?

Jesper. Nu hørte jeg nylig Tyboes Tjener fortælle, at hans Herre vil skikke Jomfruen nogle Lykønskningsvers idag, som er hendes Navnedag.

Stygotius. Er det muligt?

Jesper. Nu veed I vel, at Tyboe er en Hest og kan ikke skrive sit Navn paa Prosa engang, langt mindre paa Vers, og derfor har han skikket sin Tjener at oplede ham en Student, der for Penge kan smede nogen Vers sammen for ham.

Stygotius. Men hvad vil alt dette sige?

Jesper. Nu vilde jeg, at vi kunde faae En underkjøbt til at gjøre nogle galne Vers for ham, som skulde støde Jomfruen for Hovedet. Verset skal gjøres paa et Sprog, som han ikke forstaaer.

Stygotius. Hvor skal vi faae En til at agere Poet?

Jesper. Jeg vilde gjerne gjøre det, dersom Tjeneren ikke kjendte mig. Vil Herr Magister ikke selv tage sig det paa?

Stygotius. Jeg saae nok heller, at en Anden gjorde det; thi jeg har gjort min Eed ikke at gjøre Noget, som er Philosophien uanstændigt. Men der kommer min gode Ven, Petronius. Han er et lystigt Hoved; man kan ingen Bedre faae dertil.

Syvende Scene.

Stygotius. Jesper. Petronius.

Stygotius. Domine Frater! vi har et Puds fore at spille en Tjener, som kommer ud fra dette Vertshuus. Han vil have Vers gjort for sin Herre til Jomfru Lucilia, som I kjender. Vil I give Jer ud for Poet og gjøre ham nogle galne Vers, som kan spilde hans Kredit?

Petronius. Alle saadanne Pudser gjør jeg med Plaiseer.

Jesper. Der kommer han, tag nu fat paa ham; vi løber midlertid tilside.

Ottende Scene.

Petronius. Peer.

Peer. Det er en forbandet Vei at gaae i saadan Slud herfra til Aabenraa. De Hundsvotske Poeter maatte boe midt udi Byen, som andre Kræmmere, der have Noget at sælge. De maaskee boer ved Volden, at de kan see det Grønne om Sommeren.

Petronius. Nu maa jeg frem og møde ham paa Halvveien. (Gaaer og spadserer, som En, der grunder stærkt.)

Peer. Hvad mon dette være for En? enten er han gal, eller er det en Poet. Er han ikke Poet, Monsieur? (Herpaa faaer Peer et vældigt Ørefigen, og begynder at raabe:) hvi slaaer I mig? jeg gjør Eder jo intet Ondt!

Petronius. Om Forladelse! jeg gjorde det i Tanker. Naar En kommer og taler til mig i mine Koncepter, faaer han Hug, derpaa skal man kjende en ret Poet.

Peer. I maa være Poet eller Prophet, saa skal I dyre nok betale det Slag. En fattig Tjener haver og Ret.

Petronius. Ei Snak! har du ikke hørt tale om Licentia poëtica?

Peer. Den Hore kjender jeg ikke.

Petronius. Har du ikke hørt, at Poeter have vis Frihed ved alle Love?

Peer. Udi hvilket Kapitel udi Loven staaer det?

Petronius. I det Kapitel om Poeter.

Peer (sagte). Det er bedst, jeg bliver ved denne, maaskee jeg kan faae to Drefigen af den udi Aabenraa, efterdi han er den Bedste Poet i Byen. (høit) Monsieur! jeg vilde have nogle Vers gjort i en Hast; hvordan er Prisen nu efter Torvekjøb?

Petronius. Hvad Slags Vers vil du have? Franske eller Danske, Tydske, Italianske, Spanske, Græske, Moskovitiske, Elamitiske, Mesopotamiske, Latinske, Sverinske, eller Lybske?

Peer. Om Forladelse, min Herre! jeg havde min Hat paa. Jeg vidste ikke, at han var saa lærd. Jeg vilde ydmygst bede om nogle franske Vers for Penge og gode Ord.

Petronius. Vil du have Heroiske, Satyriske, Panegyriske, Lyriske, Sapphiske, Spagyriske, Dromedariske, Malebariske osv. osv.

Peer. Herr Doktor passer det nok selv bedst. De skal skikkes til En, som hedder Lucilia, og boer her, men flytter tilkommende Mikkelsdag.

Petronius. Det gjør Intet til Sagen. Vil du have dem lange eller korte?

Peer. Ja min Herre veed bedst, hvor mange Alen der gaaer til et Lykønskningsvers.

Petronius. Man sælger dem ikke udi Alental. Ellers skal du faae et, som paa mine Ord er godt; men med Condition, at du viser det til ingen anden Poet; thi ligesom en Klædning aldrig bliver roset af en fremmed Skræder, saa bliver ei heller et Vers roset af anden Poet. Jeg har selv og, mellem os at sige, en Rem af Huden; thi om man stod med Svøben over mit Hoved, kunde man ikke faae mig til at rose det bedste Vers i Verden. Det var vist paa Fransk, du vilde have det Vers? (Tar sin Blyantspen og skriver paa et Stykke Papiir.)

Peer. Vær saa god at læse det for mig!

Petronius. Mater tua lena est, tu meretrix, ancilla prostibulum.

Peer. Det er min Tro et deiligt Vers; men det er noget kort.

Petronius. Derudi bestaaer meest Kunsten, nemlig udi faa Ord at indslutte en stor Mening. Jeg er vis paa, Ovidius skulde ikke gjøre det nettere.

Peer. Ovidius? Skræderen i Aalborg? han gjør ingen gode Vers; jeg vil forpligte mig til at gjøre dem lige saa gode.

Petronius. Nei, jeg mener en gammel Poet Ovidius.

Peer. Hvad skal dette Vers koste?

Petronius. Jeg gjorde det for en Anden ikke ringere end to Mark, men I skal have det for otte og tyve Skilling. Thi du

skal agte, at Vers er dyrere end andet Skrift; thi Poesi er Gudernes Tungemaal.

Peer (sagte). Mig synes det maa heller hedde Tiggernes Maal; thi alle de Poeter, jeg har kjendt, har været Staadere. (høit) Ak, Herr Doktor! naar I faaer ti Skilling, saa troer jeg nok det er betalt.

Petronius. Ja, du maa lægge to Skilling til; jeg skriver ikke saa meget for Penge, som for Honneur.

Peer. Der haver I dem.

Petronius. Adieu. (Petronius gaaer.)

Peer. Serviteur.

Niende Scene.

Peer (alene). Det er et underligt Slags Folk disse Poeter. Om en anden ærlig Mand giver et Drefigen udi Tanker, trækker man ham til Daarekisten; men hos dem er Saadant Tegn til Lærdom og Dygtighed. Ellers fik jeg det Vers for godt Kjøb. De Folk maae have nogen Frihed, efterdi de ere saa lidet interesserede; thi hvad er dog tolv Skilling for saadan lærd Mand? Jeg forstaaer ikke Verset, men kan dog see, at det er altid sine Penge værd. Nu skal jeg bilde min Hosbond ind, at jeg har givet to Rigsdaler derfor, saa vinder jeg ved dette Ærinde elleve Mark og fire Skilling. Jeg haver kun liden vis Løn, maa derfor nære mig redelig ved Kommissioner. Mangen brav Mand føder Kone og Børn derved udi Kjøbenhavn; thi hvoraf skulde de gode Folk ellers leve? Hvis jeg kunde flattere, som Jesper gjør, for min Herre, kunde jeg have de Smauser og de Foræringer, som han faaer. Jeg skulde ikke rose mig selv; men jeg er en ærlig Karl, der ikke kan sige Andet end jeg mener. Naar min Hosbond begynder at tale om sin Manddom i den Brabandske Krig, tier Peer ganske stille; thi jeg veed, han har aldrig været paa den anden Side af Beltet, end sige udi Braband, som ligger nogle tusinde Mile herfra. Nei, Ærlighed varer dog længst; det hedder hos mig, som Hollænderne siger: Thue das Recht nicht, und sky den Teuffel. Kunde jeg saa vel Tydsk, som jeg kan Hollandsk, var Peer anden Mand end han er; thi jeg haver tidt hørt Alexander Skolemester sige: hvo der kan Tydsk, og haver nogle Midler dertil, kan reise hele Europia igjennem. Men Fanden er udi dette „Der, Du, Das", det kan man alene fast i fjorten Dage ikke lære. (Gaaer bort.)

Anden Akt.

Første Scene.

Tyboe. Jesper.

Tyboe. Ja det var endnu Intet, Jesper, mod den Brabands Beleiring at regne, da jeg stod paa Muren alene udi to Timer, og sloges med den hele Garnison. Jeg saae mig om adskillige Gange,

ventende der skulde Nogen komme mig tilhjælp, men hverken Peer eller Povl turde driste sig til at følge mig efter.

Jesper. Det gik mig ogsaa underlig for to Aar siden; jeg slog fire hundrede Mænd alene paa Flugten, og havde alt Anføreren i mine Hænder, men ret som jeg vilde hugge Hovedet af ham, kom En og vækkede mig op. Ja, hvad staaer jeg og snakker! Det kommer ikke herved; thi Herren gjorde det vaagende. Ak, Herr von Tyboe! Man haver ikke holdet det nødigt at følge efter; I var jo kapabel at tage Byen ind alene.

Tyboe. Jeg veed ikke hvad deres Tanke var, men det veed jeg, at Jakob Tyboe og jeg maatte tage den hele Armee paa sin Samvittighed. Det var min Lykke, at jeg havde Ryggen fri mod en Kirkemuur, som stod paa Volden.

Jesper. Jeg veed det nok. Man kalder den endnu Tyboes Kirkegaard af de mange Døde, som Herren sammesteds da opoffrede.

Tyboe. Nei! gjør man det, Jesper? Ja, det maatte vel kaldes Kirkegaard. Jeg havde som en Skandse om mig af lutter døde Kroppe. Den haardeste Hals, jeg havde at bestille med, var en af Herrenstaterne selv udi Holland, som jeg kunde kjende paa hans Ridderbaand; han slog fra sig som en ærlig Karl, det kan jeg sige paa hans Død.

Jesper. Han maaskee har kunnet gjøre sig haard, som mange desværre udi Holland gjøre.

Tyboe. Ja, hvor haard han end var, saa maatte han dog omsider bide udi Græsset; thi jeg rammede ham eengang her lige ved Navlen, og hug ham tvært af som en Kaalstok. Han raabte tre Gange, før han døde, paa sin Hollandsk: mors, mors, mors. Derfor tør jeg endnu, den Dag idag er, ikke komme til Holland. Men hvor haver du hørt, at man kalder den Sted Tyboes Kirkegaard? Jeg hedte dog ikkun Jakob udi Brabands Beleiring.

Jesper. Ak, Herre! Jeg kan troe, man haver siden spurgt, at Herren haver faaet det Navn; Skam faae Hollænderen, han haver sine Spioner ude allevegne. Herren er kjendt af Alle, skjøndt Herren kjender kun Faa. Jeg skal sige, hvordan jeg fik det at vide. Jeg var udi Nummer fire igaaraftes, der sad Skipper Adrian, som er nylig kommen fra Vlie, og pratede med nogle andre Kalskoepers om sidste Brabands Beleiring. Han svoer mig til, at Herren hedder endnu overalt i Holland den Brabandske Jakob.

Tyboe. Ja, jeg troer nok, man kjender mig overalt udi Holland, saavel af den Beleiring, som af det store Slag, som stod ved Amsterdam, da jeg nedlagde med min egen Haand over sex hundrede.

Jesper. Ak! Herren maatte nok sætte et Nul til.

Tyboe. Det maae Andre heller gjøre. Jeg haver mafoi aldrig spurgt efter Tallet. Det kom Jakob von Tyboe i de Tider ikke an paa et Hundrede meer eller mindre; jeg kan ikke begribe, hvor min Pallast kunde holde det saa længe ud.

Jesper. Ak! Herren kunde slaae Folk ihjel med en Pennefjer.

Det kommer ikke an paa Pallasten, men paa Dens Hænder, som føre den. Jeg har læset i en gammel Krønike om Alexander Magnus, at han kunde hugge Hovedet af paa den største engelske Tyr med eet Hug. Da Nabochodonosor, udi hvis Tjeneste Alexander var Rigens Marsk, fik dette at høre, bad han Alexander laane sig hans Sabel, og vilde forsøge, om han kunde gjøre det samme, men det slog ham feil. Nabochodonosor blev derover vred, og sagde: Das ist ja die rechte Sabel nicht, Herr General! Hvortil Alexander svarede: Jeg laante Eders Keiserlige Majestæt min Sabel, men ikke mine Arme.

Tyboe. Jeg hører, du est studeret Jesper, hvor haver du læst Saadant?

Jesper. Udi Arent Hvitfelds Krønike.

Tyboe. Jeg meente ellers, at Mester Mons Wingaard havde beskrevet den Historie; den Bog haver jeg læset sexten Gange, ja sexten Gange til, ogført mig den til Nytte udi adskillige Krige. Samme Mester Mons maa have været en stor General og Stadsmand selv, ellers kunde han umuligt have skrevet saa udførligt om Saadant. Men apropos, Jesper! har du hørt hvordan jeg pudsede Jakob Christophersen igaar? Han vilde skjemte med mig over Bordet, og spurgte, om jeg kaldte mig ogsaa Jakob von Tyboe om Vinteren, naar Dagene ere korte.

Jesper. Det var en forbandet dristig Skjemt imod saadan Mand, som Herren er.

Tyboe. Nei, du skal høre hvordan jeg svarede ham; jeg sagde høit, saa det hele Kompagni hørte derpaa: Monsieur Christophersen! I er mafoi en Nar.

Jesper. Ha, ha, ha! Herren haver en Engletunge at tale med. Hvad sagde de Andre dertil?

Tyboe. De loe alle saa de maatte sprække, især Frants Frantsen, som sagde: Jakob von Tyboe fattes aldrig paa Svar. Men jeg maa hen at høre om min Tjener Peer er kommen med Besked tilbage. Jeg skikkede ham til en Poet efter nogle Vers til Jomfru Lucilia. Unter uns gesagt.

Jesper. Der er han vist.

Anden Scene.

De Forrige. Peer.

Tyboe. Hør, Peer! fik du Verset?

Peer. Ja, Husbond! men det kostede Meget.

Tyboe. Ei du Slyngel! Kan jeg ikke engang faae det Ord: Herre, indprentet i dit Dummerhoved? Jeg har aldrig nogentid havt dummere Tjener. Da lover jeg Christoff, min gamle tydske Tjener; er ist mehr pulirt.

Peer. Om Forladelse, jeg erindrer Herren, at han kalder mig da ogsaa Lakei.

Tyboe. Det holder jeg af, Peer! at du haver Ambition. Du har Ret, du est Lakei. Men hvad koster Verset?

Peer. Bagatelle, ikkun to Rigsdaler.

Tyboe. Lad mig see det. To Rigsdaler for een Linie! Er det ikke uforskammet, Jesper?

Jesper. Ei, Peer! Du har ladet dig tage ved Næsen.

Peer. Det maae vi Poeter forstaae. Jo kortere et Vers er, jo dyrere. Det er gjort af Poeten udi Aabenraa, en Mand, som føder Kone og Børn alene med sine Vers; han kan gjøre Vers, som er kun et Ord lange, men vil man have det saa kort, saa kan Fanden ikke veie ham op med Penge.

Jesper. Ha, ha, ha, hi, ha, ha!

Tyboe. Hvoraf leer du. Jesper?

Jesper. Jeg leer endnu af det Svar, Herren gav til Jakob Christophersen. Hvordan var det? jeg har glemt det igjen.

Tyboe. Det var saadan: Monsieur Christophersen! I er mafoi en Nar.

Jesper. Ha, ha, ha! Jeg maa bekjende, at Herren er uden Lige.

Tyboe. Hør, Peer! kan du forsikkre mig om, at Verset er godt? Du spurgte ham vel selv derom?

Peer. Ei, Herre! saadanne Folk tør man ikke spørge om deres Arbeide er godt; saadanne Mestere ere korte for Hovedet.

Tyboe. Men, Jesper, jeg er bange for, at hun faaer vide, at jeg ikke har gjort Verset selv, saa har jeg kun Skam deraf.

Jesper. Ei, Herre! omendskjøndt hun faaer det at vide, saa tænker hun kun saaledes: Herr von Tyboe har maaskee været til Hove idag, eller havt andre vigtige Forretninger, og derfor brugt en af sine Klienter til at gjøre et Vers, som han maaskee kunde have gjort bedre selv.

Tyboe. Mener du, hun skulde have de Tanker om mig, Jesper?

Jesper. Hvad Andet? Hvorfor skulde hun ikke have de samme Tanker om Herren, som alle andre Mennesker? Herren er en Herre, som er bekvem til alle Ting. En, der i Hast kan hitte paa saadanne Svar, uden at betænke sig, som Herren gav Jakob Christophersen, han er nok bekvem til Andet ogsaa; thi jeg vil sige Herren: Et er at svare vel, et Andet er at give et godt Svar, som man ikke har betænkt sig paa. Hvordan var det Svar? Nu har jeg forglemt det igjen.

Tyboe. Det var saaledes: Monsieur Christophersen! I er mafoi en Nar.

Jesper. Ha, ha, ha, ha, ha, ha! Gid Drolen splide Herren, hvor artig han er! Ha, ha, ha, hi, hi, ha, ha, ha —

Tyboe. Men mener du, Jesper, at jeg skulde kunne gjøre Vers om jeg vilde?

Jesper. Jeg er vis paa, at om Herren vilde gjøre Vers, han stak ud alle de Poeter og Poetinder, som er i Byen; men det staaer saadan Mand, som Herren, ikke an at gjøre Vers, og at være Autor, eller bemænge sig med Noget, som lugter af Pedanteri. Jeg har hørt fortælle om en stor General udi Kastilien eller Brasilien (jeg troer, han hedte Holofernes), hvilken, da han blev adspurgt, hvem han holdt

for den største Poet, svarede han: Den holder jeg for den største General; den for den største Admiral; og den for den største Statsmand; hvormed han gav tilkjende, at det var for ringe for ham, som en Officeer, at dømme om Poeter.

Tyboe. Jeg gjorde dog forgangen et Vers; unter uns gesagt.

Jesper. Ak, Herre! lad mig høre det.

Tyboe. Jeg er bange, unter uns gesagt, det kommer ud, og jeg kunde derover komme til at høre ilde udi Armeen, saasom den, der bemængede mig med Pedanteri.

Jesper. Det skal min Tro ikke komme af min Mund til nogen Sjæl.

Tyboe. Peer! Gak tilside lidt, vi taler Noget, som du ikke maa høre. Verset var saadant til Jomfru Lucilia:

Lucilia, min smukke Dukke!
Mit Hiertes Fryd, Trompet og Herpukke!
Din Deilighed gjort haver mig til Cujon,
Og indtaget med Storm mit Hjertes Bastion,
Dine Øiens Bajonet og Musket mig haver saaret
Og mit Sind bedaaret,
Ja gjort mig til Nar —

Saa vidt var jeg kommen, men jeg fattes det sidste Vers, som jeg ikke har faaet Stunder at gjøre til. Det skal endes paa „ar", det veed jeg nok.

Jesper. Hvorlænge var Herren om at gjøre de Vers?

Tyboe. Jeg kan svære, ikke mere end en halv Time, eller i det høieste tre Qvarteer; unter uns gesagt.

Jesper. Ei! det er forskrækkeligt, i en halv Time slige Vers, og i det ene Vers er endnu to Riim, Bajonet og Musket; nu det bekjender jeg, det kalder jeg Naturalier. Var det ikke saadan? (Repeterer det samme.) Ak! kunde Herren hitte paa et Riim til det sidste Vers, vilde jeg give en Daler til det.

Ja gjort mig til en Nar.

Kunde man ikke slutte det saaledes:

Ich will ein Hundsvot seyn, ob es nicht ist wahr.

Tyboe. Det er godt nok, Jesper! Men jeg vilde gjerne have hittet selv derpaa; nu kan jeg ikke lide det, eftersom du hjalp mig derudi. Jeg vil derfor ikke have det paa den Maade, men heller saaledes kortere: Ich bin ein Carnali, ist es nicht wahr?

Jesper. Ja det falder langt bedre, Herre!

Tyboe. Jesper! med alle disse Qvaliteter, som ieg besidder, er det ikke da ubegribeligt, at en lumpen Pedant, en Per Caudi, skal understaae sig at være min Rival?

Jesper. Han maa være gal i Hovedet, Herre! hans Studeringer maae have gjort ham rasende; thi først er Herren saa deilig, som nogen Mandsperson nuomstunder; og jeg tør sige uden at flattere,

hvilket ikke gjerne er min Maade, at Herrens Lige ikke udi Legemets Skjønhed har været siden Hans Durchlauchtighed Prinds Absalons Tid; unter uns gesagt.

Tyboe (tager lidt paa Hatten). Din Tjener, Jesper! Du skal have Tak for de gode Tanker, du har om mig. Det staaer mig ikke an at rose mig selv. Jeg lar heller Andre gjøre det. Men synes dig ikke, Jesper, at jeg har tilligemed noget Majestætisk i mit Ansigt, saa det kan indjage Skræk og Kjærlighed paa eengang? nei, ret Alvor?

Jesper. Alt det kan intet Menneske disputere Herren. Man skulde tænke, en Løve havde været Herrens Faer og et Faar Herrens Moer, saadant Ansigt har Herren, fuld af Mildhed og Majestæt.

Tyboe. Din Tjener, Jesper! Jeg takker.

Jesper. For det Andet er Herren en Herre, der formedelst sin Manddom og Stridbarhed har indlagt saadan Ære, at Herrens Fiender maa skjælve naar de alene høre Herrens Navn; thi Herrens hele Legeme er intet uden Fyr og Flamme, saa jeg troer, at, om man dyppede Pinder i Herrens Blod, blev de strax til Svovlstikker.

Tyboe. Din Tjener, Jesper! ich sage Dank.

Jesper. For det Tredie, saa har Herren Forstand som en Engel.

Tyboe. Din Tjener, Jesper!

Jesper. For det Fjerde, saa har Herren saadanne angenemme og artige Manerer, at, omendskjøndt Herren ikke var saa kjøn, som han er, saa maatte dog Fruentimmer strax blive forlibt i Herren. Jeg har hundrede Gange mærket det udi Selskaber, at, saasnart et Fruentimmer blir Herren vaer, bliver hun strax maalløs, og sukker, saa Hjertet maa gaae af Livet.

Tyboe. Din Tjener, Jesper! men har du mærket det?

Jesper. Ikke een Gang, men hundrede Gange. Kan Herren ikke erindre forgangen til Brulluppet, da Herren dandsede, hvilken Smilen og Hvisken der strax blev mellem Fruentimmerne? Der blev ikke talt saa meget om Nogen af alle de Andre, der dandsede.

Tyboe. Jeg har dog aldrig lært at dandse, det er puur Naturalier.

Jesper. Ak! vil ikke Herren gjøre en Menuettour? Der er ingen Ting, jeg har større Behag i at see.

(Tyboe dandser meget bondagtigt, og Jesper klapper med Hænderne og gjør Grimaser, naar han vender sig om.)

Tyboe. Jeg har, mafoi, dog aldrig lært at dandse.

Jesper. Ak, Herre, tael ikke om Naturens Gaver!

Tyboe. Men i Fegtekunsten troer jeg, at jeg neppe har min Lige; kom, forsøg lidt at fegte med mig, alene med Hænderne. Hvor vil du nu have Stødet? enten for Hjertet eller udi Armen?

Jesper. For Hjertet; men Herren maa ikke støde stærkt. (Jesper vender sig om udi Stødet, som af Frygt, og Tyboe støder ham i Rumpen, saa at han falder om.) Hillemæn, saa gaaer det, naar man vil skjemte med sin Overmand.

Tyboe. Ha, ha, ha, ha, ha, ha! Lad os forsøge nok engang.

Jesper. Nei, Herre! det tjener ikke meer; skulde jeg faae et

saadant Hjertestød til, kom jeg til at gjøre mit Testamente; thi Herren støder for haardt, saasom Herren ikke kjender sin Styrke

Tyboe. Jesper! hvad synes dig om min Taille?

Jesper. Det er noget forunderligt at see paa Herrens Taille; der kan ingen Skræder i Byen have bedre Taille. (Han hoster.)

Tyboe. Hvad siger du, en Skræder?

Jesper. Jeg fik ikke udtalt, Herre. Jeg vil sige: Ingen Skræder her i Byen kan have bedre Taille (hoster igjen) at gjøre Klæder efter.

Tyboe. Deri har du Ret; thi forgangen Dag skjeldte en af mine Kammerater paa min Skræder, fordi han gjorde ikke hans Klæder saa vel som mine; da svarede han: Min Herre! I har ikke von Tyboes Taille; derfor maa jeg underkjøbe Folk at laste min Skabning i Byen, at jeg kan sommetider have Ro for Fruentimmer.

Jesper. Vil Herren ikke vende sig om? Ak! det er forunderligt; Herren seer ud bagtil, ligesom han var gjort efter Vimmelskaftet. Herrens Rumpe er Amagertorv, Faldet i Ryggen Vimmelskaftet.

Tyboe. Det er en underlig Lignelse.

Jesper. Ja, Herre, saadan skal en ret Herres Ryg gaae.

Tyboe. Jesper! du har nu omgaaes med mig saalænge, men veedst dog ikke alle mine Qvaliteter; thi jeg er ikke af de Folk, der taler Noget til min Berømmelse. Jeg troer, jeg aldrig har sagt dig nogen Tid, at jeg forstaaer over ti Sprog: Jeg kan, for Exempel, sige dig paa ti Slags Maal de Ord: Jeg maa lave mig til. Det hedder paa Svensk: Jag musten lage mæg til. Paa Norsk: Æg maa lage meg til. Paa Jydsk: A me la me til. Paa Fransk: Allons. Paa Italiensk: Franco. Paa Tydsk: Ich muß mir zulassen.

Jesper. Ak! Herren maa takke sine Forældre i deres Grav, der har lært saa meget i sin Ungdom.

Tyboe. Men det er meest underligt hos mig, at med alle disse Qvaliteter er jeg dog ikke den Herre, der berømmer mig selv af Noget, og med al min Tapperhed er jeg heller from en streng i mit Huus; thi jeg kan sværge paa, at jeg min Livstid ikke tyve Gange har slaget mine Tjenestepiger; jeg har i det høieste ikke pryglet ihjel meer end sex Lakeier; derfor skulde det fortryde mig, om Jomfru Lucilia præfereret en Per Caudi for saadan Mand, som jeg; thi jeg tør sige, at man skulde kunne meublere ti Hospitaler med Fruentimmer, som er kreperet, og har faaet Guulsot over min Koldsindighed; og dog alligevel tør saadan Slyngel — Gid jeg havde ham her, jeg skulde myrde ham, jeg skulde knuse ham, jeg skulde rive ham i tusind Stykker. Potz slappperment, Tetebleu! Hu — i, hvor est du Pedantus Pedanta Pedantum, træk ud, Carnali! (Han trækker sin Kaarde ud, Jesper falder paa Knæe, og skjælver.) See, Jesper! er det dig? jeg er forblindet af lutter Kouragie.

Jesper. Ak, Herre! spar mit Liv.

Tyboe. Stat kun op igjen! jeg elsker dig altformeget dertil, at jeg skulde bruge min Styrke mod dig.

Jesper. Herren tog mig for Magisteren.

Tyboe. Das ist wahr. Ich kan enragiren, naar jeg tænker paa den Karl. (Fløiter efter Peer.)

Peer. Herre!

Tyboe. Flv mig Verset. Min tydske Tjener Christoff skal bringe det til Jomfruen siden. Jeg maa først hen og ekvipere mig; thi jeg vil hen og aflægge en Visit hos Jomfruen, efter den Aftale, jeg har gjort med Pernille.

Tredie Akt.

Første Scene.

Leonora. Pernille.

Leonora. Hør, Pernille! dersom jeg fornemmer, at du lader Monsieur Leonard herind udi Huset, skal du ikke blive en Time i mit Brød.

Pernille. Men, min kjære Madame! om han praktiserer sig herind, hvad kan jeg gjøre dertil?

Leonora. Har du ellers fornummet, at han har nogen Gang her i min Fraværelse?

Pernille. Nei, ikke det jeg har fornummet.

Leonora. Mener du at jeg kan faae hende til at elske enten von Tyboe eller Stygotius?

Pernille. Det er min Tro begge to Personer, som ikke er værd at kaste med Nakken ad. Den Ene er vel noget naragtig, og den Anden pedantisk; men forresten er de de artigste Mennesker her i Staden; thi de har Penge som Græs.

Leonora. Ja, ja, du skjemter, Pernille; men naar vi anseer vores Tilstand, saa maae vi virkelig holde den for den Bedste, der har meest Penge. Kan Leonard føde Lucilia og mig med sine tørre Meriter.

Pernille. Han maa føde Fanden.

Leonora. Jeg mener det Samme. Vilde hans Farbroder lægge sig til at døe, saa negter jeg ikke, at jeg io præfererede ham for de Andre. Men det er saa langt at vente efter. Midlertid kunde vi omkomme af Armod.

Pernille. Ja, hvad Andet? Man siger, at medens Græsset groer, døer Koen.

Leonora. Hun maa vælge til sin Ægtefælle en af de Tvende, enten Stygotius eller von Tyboe; thi de ere Begge udi Stand at kunne forsørge baade mig og min Datter. Den største Tjeneste, du kan gjøre mig, Pernille, er at tale til deres Bedste.

Pernille. Jeg har, mare! ikke Aarsag til Andet; thi de har beviist mig begge stor Høflighed.

Leonora. Hvem holder du da meest af?

Pernille. Jeg holder meget af dem Begge. Men jeg giver dog i visse Maader Fortrin til Tyboe; thi ingen Doktor kan elske en

Feber saa høit, som jeg elsker ham; thi foruden at det er en raisonnabel Mand, saa er jeg naturlig porteret for røde Klæder. Mit Hjerte spiller i mit Liv naar jeg seer de Plumager, han har paa sin Hat. Jeg har raadet ham, at, saasom det er Jomfruens Navnedag idag, han skulde skikke hende nogle smukke Vers.

Leonora. Det har du gjort vel udi. Jeg vil ellers ikke tvinge hende meer til den Ene end til den Anden; men een af dem skal hun have, om hun blev gal. Men der kommer hun. Jeg maa gaae lidt ind; see til, at du imidlertid kan holde hende udi god Tone.

Anden Scene.

Pernille. Lucilia.

Lucilia. Min søde Pernille! synes du, jeg er smukkere naar jeg er snøret, end naar jeg gaaer i min Adriene?

Pernille. Min Allerkjæreste! I er aldrig smukkere end naar I ikke er snøret; jeg ligner en snøret Jomfru ved en smuk Have, men en usnøret ved en angenem Skov eller Lund. Der er en konstig, men her er en naturlig Skjønhed. Men, min kjære Jomfru! hvad hjælper Ens Skjønhed, naar man ikke veed at føre sig den til Nytte? Jeg veed ikke, hvorfor Jomfruen pynter sig, uden for at behage sig selv. Hvis ingen unge Karle vare til, gav jeg strax min Sminkeflaske, Skjønningsplasteræske og Pudderdaase Afsked. Jeg toede min Tro ikke mine Fødder udi Rosenvand; jeg reducerede min Balsombøsse, og smurte ikke min Hals med Desmer for at behage mig selv. Jeg kan erindre, da jeg gik udi mit sjette Aar og endda havde min Jomfrudom, at jeg ogsaa havde de Feil. Men siden jeg er kommen til Alder og Skjønsomhed, haver jeg Intet gjort, uden i vis Henseende; ja, jeg forlod strax Dukketøi, for at lægge mig efter det, som var meer solidt.

Lucilia. Ei! saa skal man da pynte sig for unge Karle? det er ikke ret smukt.

Pernille. Det maa være smukt eller ikke, saa er det dog nyttigt. Jeg har ikke befundet mig ilde derefter; i det ringeste haver jeg havt min Umage og Omkostning betalt.

Lucilia. Hvorledes? Umagen betalt, om man pynter sig for Andre?

Pernille. I er en lille Taabenakke, min Hjerte, i Kjærligheds-sager, og, som jeg hører, meget ilde opdragen. Jeg troer, mangen Bondepige er langt lærdere og artigere; man skulde forsvære, at I var kommen af saa godt Folk. Jeg er ikkun en ringe Forpagters Datter paa Landet, men forstod de Sager paa mine Fingre, da jeg var syv Aar gammel, hvorfor jeg takker mine kjære Forældre udi deres Grav. De efterlode mig ingen Arvedeel, men en god Optugtelse. Hvor mener I vel, det Guldarmbaand er kommen fra, den Kjæde, den Tobaksdaase, det Portrait? mon jeg har arvet det? nei Tak! jeg har forhvervet det alt ved min Flid og Vindskibelighed.

Lucilia. Det er godt for Eder; men jeg kan ikke begribe hvori det bestaaer.

Pernille. I er, mit Hjerte, ligesaa taabelig, som I er kjøn; jeg troer, at, om jeg sagde Jer alting reent ud og uden Falbelader, saa begreb I det endda ikke.

Lucilia. Ei, Pernille! dersom I bliver ved at tale saadan, vil jeg ingen Omgængelse meer have med Eder.

Pernille. Den maa aldeles ikke kaldes Menneske, som ingen Kjærlighed finder hos sig, der ikke bevæges af forlibte Personers Suk og Graad. See til alle andre Mennesker, see til Dyr, see til Fugle, ja Ormene selv: Naturen haver indprentet Kjærlighed udi Alting; jeg troer, om Træer og Planter selv kunde tale, de skulde sige: Vi elske ogsaa. I alene er derudi som en ubevægelig død Støtte, som en Kampesteen; I haver hørt uden Bevægelse tvende forlibte Personers Klagemaal. Jeg haver ingen Interesse udi at rekommendere deres Sag; hvad jeg gjør, er af Medlidenhed; thi jeg haver hørt slige desperate Ord af deres Mund, saa Haarene have reiset sig paa mig. Hvad om de styrte sig selv i Ulykke? Hvad om de toge sig selv af Dage? Vil det ikke nage eders Samvittighed, saalænge I lever?

Lucilia. Hør, Pernille! jeg vil aldrig føre nogen Mandsperson i Fristelse, eller gjøre gode Miner, uden til den, jeg elsker; og som jeg ikke kan eller bør fæste mit Hjerte til meer end Een, saa kan og bør jeg ikke heller gjøre gode Miner til meer end Een af dem.

Pernille. Ak! man maa sprække af Harme, naar man hører Saadant.

Lucilia. Her er trende Personer, som sukker efter mig, og søger at vinde min Kjærlighed. Den Ene, nemlig Leonard, staaer mig an, men de andre To kan jeg ikke lide for min Død.

Pernille. Ak, Himmel! hvilken underlig Snak! just den, som I elsker, er en Vederstyggelighed i mine Dine.

Lucilia. Jeg har ganske andre Tanker.

Pernille. De andre To derimod ere de skikkeligste Personer, som jeg kjender. Vil I ikke elske dem for deres egne Qvaliteter, saa elsk dem for min Skyld.

Lucilia. Men hvorfor taler du saa meget for disse tvende Personer? det lader, ligesom du har nogen Interesse derunder.

Pernille. I maa ikke have de Tanker om mig, Jomfru! Jeg har aldrig gjort noget for Interesses Skyld; saa tidt jeg i min Ungdom har tjent Mandfolk, har jeg gjort det af puur Medlidenhed; hvorvel jeg kan ikke negte, at naar Nogen har siden villet bevise mig Høflighed for saadan tro Tjeneste, jeg jo har taget med en god Samvittighed, hvilket Ingen kan laste mere hos mig, end hos redelige Dommere og Bestillingsmænd, hvilke aldrig tage Penge for at see igjennem Fingre med Folk, og dømme dem til Villie, førend de først har beviist saadan Tjeneste, og da kan de med god Samvittighed siden tage, hvad dem bydes. Saaledes har jeg tjent Mandfolk i min Ungdom, saa længe jeg kunde, og nu, saasom Aarene tar til, og jeg ikke selv kan bevise dem meer Tjeneste, søger jeg at bevæge Andre dertil.

Jeg siger dette endnu eengang for alle, Jomfru! at dersom I vil ikke i det ringeste gjøre disse tvende Personer gode Miner, saa blir jeg min Tro jer Uven; thi jeg kan sværge, Jomfru! at jeg gjør det ikke i Henseende til nogen Fordeel, men af puur Medlidenhed, som er en Arvedyd hos mig; thi ligeledes var min Moer, min Bedste- og Oldemoer. Men der kommer Hendes Mama.

Tredie Scene.

Lucilia. Pernille. Leonora.

Leonora. Hør, min Datter! du veedst at jeg har elsket dig saa høit, som nogen Moer har kunnet elske sit Barn; hvorfor jeg ogsaa alle Dage arbeider paa at faae dig vel forsynet. Her er tvende Personer, som baade jeg og du kan blive lykkelig med. Jeg vil ikke tvinge dig til Nogen af dem; thi omendskjøndt den Ene kan være meer bemidlet end den Anden, saa dog skal det staae dig frit for at udvælge, hvilken af de Tvende, som staaer dig mest an.

Lucilia. Hvilke Personer er det?

Leonora. Stygotius og von Tyboe.

Lucilia. Ak, Mama! jeg vil heller leve ugift end binde mig til Nogen af dem; thi først ere de de viderligste Personer for mine Øine; for det Andet har jeg fæstet mit Hjerte til Monsieur Leonard.

Leonora. Leonard? Det er min Tro et herligt Parti for En, der har Lyst at omkomme af Armod. Tro mig, min Datter, at naar der ingen Velstand er udi Ægteskab, saa er der heller ingen bestandig Kjærlighed. Unge Mennesker synes vel: Ak, kunde du faae Den eller Den, hvor lykkelig vilde du da ikke være! De ere og lykkelige i Begyndelsen, men saasnart Smalhans kommer i Huset, blir Kjærlighed forvandlet til Had og Bebreidelse, og Den, som var en Absalon tilforn for os, stikker siden i Øinene som et Skabilkenhoved; derimod Den, som vi ikke har kunnet ansee uden med Væmmelse tilforn, skinner siden i vore Øine som en Adonis, saa ofte vi betragter den Velstand, han har sat os udi.

Lucilia. Men Monsieur Leonard har ogsaa Midler ivente. Han skal jo arve sin Farbroder, som er en gammel Mand og er meget syg.

Leonora. Hvad han har ivente, det har de Andre udi Hænderne. Tilmed, omendskjøndt hans Farbroder døde udi Dag eller Morgen, saa kommer han dog aldrig udi den Velstand, som de Andre nu ere udi. Her hjælper derfor ingen Snak, du skal bekvemme dig til at tage En af dem.

Lucilia. Ak, min hjerte Moer!

Leonora. Jeg vil ikke høre et Ord mere. Jeg skal vise dig, hvad det har at betyde, at en Datter sætter sig op mod sine Forældre. Men der kommer en Tjener. Hør, hvad hans Ærinde er, Pernille!

Fjerde Scene.

Leonora. Lucilia. Pernille. Jens. Stygotius.

Jens. Min Herre lod formelde sin ydmygst Salutems Hilsen,

og lod fornemme, om det faldt Madamen og Jomfruen beleiligt, saa vilde han gjøre Dem den Ære at opvarte Dem. Han er herudenfor.

Leonora. Han skal være os hjertelig velkommen. (Vender sig til Lucilia.) Dersom du gjør ham en spodsk Mine, maa du være forsikkret om, min Datter! at det skal gaae dig ilde.

Stygotius (gjør en pedantisk Compliment). Gaudio nec non lætitia salit cor meum: Mit Hjerte hopper i mig af Glæde at see Hende, min Dydelskende Matrone! samt Hendes Dydzirede Jomfru Datter, at være ved god Salutem. De Græker have et Proverbium eller Ordsprog: Cacu coracos cacon o-on, men her hedder det: calu coracos calon o-on. Thi af saadan herlig Stirpe eller Stamme, som Hendes Matronskab er, kan ikke andet end pullulere eller udspire saadan nobel Qvist, som hendes jomfruelige Dydædelhed, scilicet Hendes kjære Datter er, udi hvis Dyd og Skjønhed er en vis occulta & quidem plane magnetica, som støder mit Hjertes Jern til sig. Madamen og Jomfruen forlader mig, at jeg ikke taler modo vulgari, eller efter den almindelige Maade; thi ellers skulde jeg sige: en magnetisk Kraft, som trækker mit Hjertes Jern til sig; thi det er en ganske udgjort Sag, at saadant ikke skeer per attractionem, men per impulsionem.

Lucilia. Min Herr Magister! jeg er ikke saa lykkelig, at jeg forstaaer det Ringeste af det, Han siger.

Stygotius. Det reiser sig deraf, min smukke Jomfru, at Hun ikke veed, hvad materia striata er. Men det er kun en Parenthesis. At komme til Materien. Ja — hør Jane! hvor var det, jeg slap?

Jens. Det var om Magneten, Herre!

Stygotius. Rem acu tetigisti. Det er sandt. Jeg siger: Jomfruens Dyd og Skjønhed er den Magnet, som trækker mit Hjertes Jern; det Hjul, som driver min Sjæls Uhrværk; den Sol, den Varme, den materia subtilis, som alene har været mægtig til at optoe og bringe i Bevægelse mit philosophiske Blods Iis; thi jeg, som tilforn, som Poeten siger, Metamorphoseon Libr. 2, havde et Glaciali frigore pectus, maa nu raabe med Poeten igjen ibidem: In flammas abeo, nunc uror pectore toto.

Pernille. Vil hans Vellærdhed ikke sidde ned? thi det taer paa Kræfterne at gjøre saa mange Vers.

Stygotius. Gratias quam maximas ago.

(De sætter sig alle ned, foruden Pigen og Tjeneren.)

Leonora. Hvad godt Nyt hører man nu her i Byen, Herr Magister?

Stygotius. Man hører ikke uden det, som Ondt og orFargeligt er.

Leonora. Synden tager altid meer og meer Overhaand.

Stygotius. Og det Gode tager meer og meer af. Jeg kan sværge, per Jovem, Madam! at der er skeet saadan Forandring her paa ti Aar in re literaria, at jeg frygter for et Barbaries igjen. Tilforn saae man ikke uden de lærdeste Dissèrtationer om rare Materier. Jeg veed, at Baccalaurei alene kunde disputere fire til fem Gange om en rar Materie. Men nu seer man ab ipsis Magistris ikke Andet end

nogle Theses paa tre à fire Blade. Jeg kan vise Madamen og Jomfruen Justi Matthiadis quinque dissertationes de veritate complexa sive enunciativa, og var han end ikke Baccalaureus engang. Men nu — O tempora! o mores! Ignorantia tager saa til udi Alting, at der findes nu omstunder gamle Academici, der ikke vide, hvormange prædicamenta, eller prædicabilia der er udi Logica. Ja, jeg kan give et Exempel paa saadant, som Madamen og Jomfruen skal forundre sig over. Jane! gak tilside lidt. Jeg har Noget at sige, som du ikke maa høre. (Jens gaaer ud, og Stygotius continuerer hviskende.) Jeg hørte en Licentiatum selv publici in cathedra confundere Ubi prædicamentale og Ubi transcendentale.

Pernille. Det var forskrækkeligt.

Stygotius (heftig). Det maa Hun vel sige, Mammeselle! han lod jo tilkjendegive, at han ikke vidste, hvad Forskjel der er mellem Logica og Metaphysica. Men lad os ikke tale meer om de Materier. Haarene reiser sig paa mit Hoved, naar jeg tænker derpaa. Enhver maa svare for sig. Jeg træder de Gamles Fodspor, som man skal see Beviis paa iovermorgen, naar jeg, volente Deo, skal disputere. Jeg veed ikke, om jeg maa offere Dem hver et Exemplar.

Pernille. Ei, det er en smuk Despetas. Hvorom handler den?

Stygotius. Den handler de alicubitate, til Tjeneste, og skal blive continueret med fem andre.

Leonora. Pernille! gak til Døren, det banker.

Pernille. Det er min Tro von Tyboe.

Stygotius. Ei, Madam! hvad vil den Karl her?

Leonora. Min Herr Magister! han har Tanker til min Datter, saa vel som I. Jeg vil ikke tvinge hende til Nogen. I maa selv insinuere Jer. Det skal være mig lige kjært, hvem af dem hun faaer.

Femte Scene.

Von Tyboe (i en Portechaise). Personerne i den forrige Scene.

(Medens han harcellerer i Gangen, sætter de Stole tilrette.)

Tyboe. Halt, hal—t, hal—t! (Fløiter i en Pibe.) Peiter, Frans, Jochum, Christoff, Jürgen, Niclas, Henrich! (Fløiter igjen.) Wo seyd ihr, Carnalien? Skal jeg holde sex til otte Tjenere, og dog ingen Oppvartning have? Man maa fem à sex af de Karle engang hangen lassen, før bliver de ikke gode. (Springer ud af Portechaisen, og fløiter igjen.) Christoff!

Christoff. Wohlgebohrner Herr!

Tyboe. Hvor er I Hunde henne, alle otte?

Christoff. Der var ingen, uden jeg, som fulgte Herren.

Tyboe. Peste de tetebleu. Ihr verfluchte Skabhalsen! har jeg ikke sagt hundert million tausend mahl, daß wenn ich engrassirt bin in Compagnei mit Frauenzimmer, at I alle otte skal være tilstede? (Til Porteurerne, trækkende Kaarden.) Hør, Porteurs! giebet Achtung: Rex um kehrt euch! (Porteurerne vende sig om med Portechaisen.) Marche! (De gaae bort et Stykke tilbage.) Halt da! so længe til weiter Ordre. Christoff!

Christoff. Ihr Wohlgebohrenheit!

Tyboe. Christoff!

Christoff. Ja, ihr Tapfferkeit!

Tyboe. Christoff!

Christoff. Gestrenger Herr!

Tyboe. Christoff!

Christoff. Ihr Gestrengheit!

Tyboe. Gut, Christoff! spring flux hen til Officeren udi den Vagt, som vi fore forbei, og siig ham, at han maa møde mig imorn for et Par Pistoler.

Christoff. Es soll geschehen, wohlgebohrner Herr!

Tyboe. Spørg ham, hvorfor der ikke blev præsantirt Gevær, da jeg kom forbi Vagten!

Christoff. Es soll nachgelebet werden.

Tyboe. Hey, Christoff.

Christoff. Ihr Tapfferkeit!

Tyboe. Gut, Christoff! Siig, at han maa tage sit hele Compagnei mit sich; thi jeg er alene Karl for deres Hat allesammen. Christoff!

Christoff. Gestrenger Herr!

Tyboe. Siig ham, at jeg har endnu den samme Kaarde, som jeg stak tre Herrenstaten i Holland paa eengang durch und durch med in dem Bataille von Amsterdam. Siig ham, at jeg skal lære ham, hvad det er at gjøre en solcher Officeer Despect und Tortiering. Hei, Christoff!

Christoff. Ihr Wohlgebohrenheit!

Tyboe. Laß man bleiben til weiter Ordre. Wir haben uns bedacht. (Vender sig til Fruentimmerne som skrige, naar de seer den blotte Kaarde. Tyboe derfor stikker den i Skeden, og siger:) Mademoiselle! jeg havde isinde at opoffre en halv Snees Kavaliers idag. Men, saasnart jeg fik Hende at see, stiltes min Vrede. Jeg er ikke den uovervindelige Helt og den løvehjertede von Tyboe meer, som jeg var for et Oieblik siden. Hendes Oines Kanoner har skudt saadan Breche i mit Hjertes Fæstning, at jeg maa slaae Chamade, og overgive mig paa Naade og Unaade. Her lægger jeg den Kaarde for Hendes Fødder, med hvilken jeg har ført million Mennesker til Graven. Om Kongen af Holland skulde see mig i den Positur, vilde han sige: Wo ist seiner forrige Korrasie, seiner alten herculianske Bravour? wohlgebohrner Herr Tyboe! Men jeg vilde svare: Herkulus, som undertvang de fem Parter af Verden, maatte jo lade sig kujonere af en Dalila. Naar Venus siger til sin Søn Kupidus: Stellet euer Gewehr zur Ladung! maae de største Kjæmper skjælve. Naar hun siger: öffnet die Pfanne! slaget an! gibt Feuer! maae de største Kjæmper give sig. Men her er saadan underlig Lugt inde, her lugter saa Pedantisk, saa Latinsk, saa Græsk; om der er kun en Donat udi et Huus, saa staaer den mig strax i Næsen. Der maa uden Tvivl en skimlet Magister have skjult sig ensteds herinde.

Stygotius. Hør, Domine! tael med Respekt om lærde Folk!

Tyboe. Tænkte jeg det ikke vel! Hør, hvem er I?

Stygotius. Hvem er I?

Tyboe. Mit Navn er von Tyboe.

Stygotius. Og mit Navn er Magister Stygotius.

Tyboe. Det er at sige paa anden Dansk: Jeg er Kong Salomon og I Jørgen Hattemager.

Stygotius. Jeg er en lærd Mand, og legitime promotus Magister.

Tyboe. Og jeg er en Mand, der kan tage den hele Magistergrad paa min Samvittighed. I kjender maaskee ikke der Herr von Tyboe?

Stygotius. I kjender maaskee ikke Herr Magister Stygotius?

Tyboe. Jeg har vundet over tyve Batailler.

Stygotius. Og jeg har disputeret over tyve Gange absque præsidio.

Tyboe. Alle Folk veed at tale om mig udi Holland og Braband.

Stygotius. Alle Literati vide at tale om mig udi Rostok, Helmstad og Wittenberg.

Tyboe. Jeg har nedlagt de stærkeste Helte med min Haand.

Stygotius. Og jeg har slaget de stærkeste Opponentes med min Mund.

Tyboe. Jeg kan ikkun med en halv Secund sætte saadan Karl, som I, paa jer Rumpe.

Stygotius. Og jeg kan med en halv Syllogismus reducere en heel Armee til absurdum.

Tyboe. Madame! hold mig, eller jeg kløver den Karl med eet Hug udi fire Parter.

Leonora. Min Herre! jeg vil bede, at Han har Respekt for Fruentimmer. Han naaer ingenlunde sit Maal ved saadan Konduite. Min Datter skal vindes paa anden Maade.

Tyboe. Vil Madamen tage i Betænkning at præferere saadan Mand, som jeg, for en Glosebog?

Leonora. Min Herre! jeg har stor Respekt for dem begge To. Hvo af dem, der kan vinde min Datters Hjerte, den vil jeg kalde min Svigersøn. Men I maae Begge gaae jere Sager an paa en anden Maade. Enhver af dem kan insinuere sig hos hende udi sær. Nu vil jeg og min Datter retirere os, for ikke at exponere vores Huus noget Uheld. (De gaae ud.)

Sjette Scene.

Pernille. Von Tyboe. Stygotius.

Tyboe. Hør, Mammeselle Pernille! jeg meente, at I var ganske paa min Side, og at Ingen skulde faae Adgang her i Huset uden jeg.

Pernille. Det skal min Tro heller ikke skee oftere; det maa Herren forlade sig til. Denne Gang lod han melde sig an, da jeg var ude; men havde jeg været tilstede, skulde han aldrig kommet ind. Tøv lidt, nu skal jeg strax hen, og sige ham paa en god Maade, at han

ingen Umage gjør sig oftere. (Gaaer hen til den anden Side.) Herr Magister! I seer jo, at denne Tyboe er en Nar; I, som en høilærd Mand, maa aldrig lægge paa Hjertet, hvad saadan Gjek siger. Hørte I, hvad jeg nys sagde ham?

Stygotius. Nei, jeg hørte det ikke.

Pernille. Mærkede I ikke, hvor stille han blev derefter?

Stygotius. Ja, han er ganske stille. Men hvad sagde I til ham?

Pernille. Hør, Monsieur Tyboe! sagde jeg, Madamen og Jomfruen ballancerer mellem jer Begge, men jeg ikke; thi saa længe mit Hoved er oppe, skal hun aldrig faae nogen Krigsmand. See engang, hvor han staaer og hænger med Hovedet siden han fik det Svar.

Stygotius. Det er, per Jovem optimum, sandt. Hør, Pernille! jeg skal skikke Jer en Pung med Penge iaften.

Pernille. Han skal have tusind Tak. Men Han maa ikke troe, at jeg gjør Ham slige Tjenester for nogen Fordeels Skyld. Jeg har fra min Barndom elsket lærde Folk. Krigsmænd derimod har jeg en Vederstyggelighed for. Besynderlig hader jeg denne Tyboe for hans Stortalenhed og Gjekkerie. Endogsaa naar han er i Fruentimmerselskab, gjør han alle sine Krigs-Exercitier. Den første Gang, jeg talede med ham, viste han mig alle Stødene udi Fegtekonsten. Jeg tør abe ham efter, saa at han skal see derpaa. Saaledes satte han sig udi Positur, ligesom jeg nu staaer. Dette er en Secund, Mammeselle, sagde han, og stødte mig ligefor Brystet, som jeg nu Magisteren; og dette er en Qvart.

Tyboe (ved sig selv). Potzslapperhed, hvor höhnisch hun trakterer ham. Nu kan jeg dog see, at hun er mig tro.

Pernille. Tænk kun da, Herr Magister! hvilken Nar det maa være, og hvor lidt I har at frygte for saadan Rival. Giv Jer derfor itkun ganske tilfreds og gak hjem; saasnart jeg har disponeret Jomfruens Sind til Herr Magister, skal jeg lade Ham vide, naar bedst Leilighed er at besøge hende; Adieu saalænge. (Stygotius gaaer bort. Pernille til Tyboe:) Hei, Triumph, Herr von Tyboe! Nu har I den Rival af Halsen; han kommer aldrig her oftere. Saae I hvilke Brystkager eg gav ham?

Tyboe. Ja, jeg saae det mit großer Contentement und Plasier. Men jeg undrer mig over at han saa taalmodig tog mod Hug og Skjeldsord.

Pernille. Ei, hvad vilde saadan Kryster gjøre Modstand? Vil Herren nu kun retirere sig og lade mig raade for Resten! Men, apropos, faaer vi de Vers, som I lovede at gjøre idag?

Tyboe. Jeg har alt flyet det til min anden Tjener, Peiter, jeg troer nok, Verset skal behage Jomfruen.

Pernille. Det er skjønt. Nu vil jeg ind til Madamen og Jomfruen, at rekommendere Herren.

Tyboe. Adieu da, Mammeselle! so lang. (Han blæser i sin Pibe,

Porteurerne komme ind med Portechaisen, han sætter sig derudi, og raaber ud af Portechaisen:) Links um kehrt euch! (Porteurerne vende sig behændig om.) Marsch! (De gaae bort med ham.)

Syvende Scene.

Pernille. Siden Peer.

Pernille. Nu er jeg fornøiet. Ha, ha, ha! Det er mig ikke saa meget om at forfremme deres Prætensioner, som for at vinde en Haandskilling; thi, om En spurgte mig, hvilken af dem jeg havde mest kjær, svarede jeg paa min Samvittighed: Den, der mest Foræringer giver mig; thi om Interesse ikke var, saae jeg med Fornøielse Narren hængt ved Pedantens Tarme. Men der seer jeg Tyboes Tjener.

Peer (uden at see Pernille). Den gjør en Fandens Gjerning, der giver sig i Tjeneste hos Forliebte. Nu skal man løbe ned, nu op, nu op igjen, nu ned, nu skal man løbe til Mammeselle de la Koblerske med Penge, nu med Vers, nu staae paa Skildvagt og spionere, nu see sin Herre i ondt Humeur, sukke, græde, og, med Permission, gjøre noget Andet af lutter Kjærlighed. Men man maa med Taalmodighed gaae Alting igjennem; visse Ærinder ere dog Noget ved at hente, som for Exempel naar jeg bringer Penge, er jeg ikke saa gal, at jeg jo tager min Lagie deraf forud; det maa vi Kjøbenhavns Lakeier forstaae. Da jeg tjente hos Raadmanden udi Slagelse, vidste jeg min Tro ikke Andet end at det skulde saa være, nemlig, at naar jeg gik udi saadanne Ærinder med tyve Rigsdaler, at overlevere de samme uden ringeste Afkortning. Men da var jeg ikkun Tjener, nu er jeg Lakei. Det er nogle dumme Djævle disse Tjenere udi de smaae Stæder, de gaae frem udi Verden ligesom Uhrværk. Jeg mindes vel, da jeg var i Slagelse, at, naar jeg tabte en Skilling paa Gaden, jeg lagde ud af mine Penge i Steden derfore; saa dum og taabelig er ingen Hest, end ingen So udi Kjøbenhavn, at de skulde gjøre Saadant. En Tjener paa Landet kan jeg ligne ved et Esel udi Kjøbenhavn (dog det er sandt, man har der ingen firebenede Eseler) jeg vilde sige: en Dsters, ja saa ohngefær, det tør jeg sige, og sætte min Haand under. I store Byer har det anden Art; der veed man at føre sig Alting til Nytte; der kan man lære saa meget i een Dag, som — Men der seer jeg Pernille. Hør, lille Fæstemø, hvor gaaer det? jeg bringer kun en slet Ladning med mig denne Gang, ikke nær saa feed, som den jeg bragte forleden Uge. See, der haver I nogle Vers efter Begjering, som ere korte, men gode.

Pernille. Hør, Peer! hvad jeg vil sige dig, ikke af nogen Hoffart, thi det er saa min Tro ikke min Syge, men for at underrette dig, hvorledes du skal titulere Andre af min Stand. Jeg er slet ingen Mø, det maa du troe, ei heller vil jeg hedde saa af dig; jeg er Mademoiselle. Du kan kalde Stuepiger Møer, naar du taler med dem.

Peer. Det er sandt, Mammeselle! jeg fortalde mig. Her er ellers det Vers. som min Herre lovede.

Pernille. Har han gjort det selv!

Peer. Ja; han er en Hund til at gjøre Vers; jeg troer ikke

nogen Provst, nogen Bisp kunde gjøre dem bedre; saadanne Vers kan han gjøre ti udi en Time. Men det er pudseerlig at see ham gjøre Vers? nu skriver han, nu stryger han sin Hage, for at opvække Koncepterne og Geisten. Nu skriver han, nu stryger han igjen. Det bliver en lyksalig Kone, som faaer ham til Mand; thi han er derforuden saa god som Dagen er lang; ja min Tro er han saa, lille Fæstemø — jeg vilde sige Mammeselle! jeg observerede ikke, at det er ikkun Landsbypiger, som haver Mødom.

Pernille. Eftersom din Herre er saa god Poet, har du ikke kunnet stjæle noget af Konsten? du har dog et godt Hoved.

Peer. Jeg takker ydmygst for de gode Tanker, Mammesellen har om mig. Naturen har Intet forsømt hos mig, jeg syndede, om jeg sagde Andet. Jeg troer nok, at jeg kunde gjøre Vers, dersom jeg kunde hitte paa Riim.

Pernille. Ei! det er jo let at hitte paa Riim.

Peer. Ja, jeg kunde endelig nogenledes hitte paa Riim; men Ulykken er, jeg kan ikke faae dem til at hænge sammen. Jeg forsøgte engang at gjøre Vers og valgte dertil først to Riim, nemlig Dør og Smør, som jeg vilde hefte andre Ord til; men jeg var min Tro ikke kapable udi tre Dage og tre Nætter at faae den Dør at passe sig til det Smør. Siden den Tid haver jeg aldrig gjort Vers.

Pernille. Jeg maa gaae fra dig, min gode Peer! og overlevere Verset.

Peer. Vær saa god at rekommendere min Herre til det Bedste.

Pernille. Tvivl ikke om min Redebonhed. Adieu!

Peer. Serviteur!

Fjerde Akt.

Første Scene.

Leonard. Jesper.

Leonard. Det var min Tro en artig Invention, Jesper! hvorved jeg haaber at Tyboes Credit bliver spildt; tænk engang, naar hun faaer slige Vers at see, hvorledes hun da vil blive tilmode!

Jesper. Konsten bestaaer mest derudi, at den Ene skal fixere den Anden og I være derudenfor; thi, ligesom Magister Stygotius har spildet Tyboes Credit, saa skal og Tyboe spilde hans igjen; saa de skal Begge først komme i Strid med Jomfru Lucilia, og siden i Haar sammen med hinanden indbyrdes, og Monsieur skal faae Byttet.

Leonard. Ak, Jesper! du glæder mit Hjerte, som hidindtil har været nedslagen; thi det er den største Ulyksalighed at elske den, om man ingen Forhaabning seer til at vinde.

Jesper. Giv Jer kun tilfreds, Monsieur! og gak tilside saa længe. Jeg seer Tyboe komme, som jeg strax skal give et Raad hvorledes han skal fixere sin Rival.

Anden Scene.

Jesper. Tyboe. Christoff.

Tyboe. See her, Jesper! est du der? jeg hører, at du holder dig ogsaa til min Rival; hvad skal det betyde?

Jesper. Det vil saa meget betyde, at jeg udspionerer alle hans Anslag.

Tyboe. Ja, hvis saa er, saa maa du gjerne have Omgængelse med ham. Men hvad Anslag har han nu fore?

Jesper. Om en Time skal Magisterens Tjener hen med en forseglet Pengepung til Mammeselle Pernille, hvilket Magisteren aabenbarede mig nylig, saasom han holder mig for sin fortroligste Ven; hvorfor jeg har isinde at spille ham et Puds.

Tyboe. Du vil maaskee snappe Pengene fra ham paa Veien?

Jesper. Ak nei! hvad kunde det nytte? Jeg har et andet Forslag, som Christoff skal sætte iværk. Herren skal flye Christoff en stor Pung fuld med Kobberpenge, hvilken han skal lade, som han paa samme Tid bringer didhen, og stille sig ganske drukken an naar han møder Magisterens Tjener.

Tyboe. Hvad vil deraf følge?

Jesper. Saa skal jeg bilde ham ind, at der er to Gange saa mange Penge udi Herrens Pung, og raade ham til at byde Herrens Tjener ind med sig udi et Vertshuus og der forbytte Pungen med ham. Tænk da hvorledes Magisterens Kredit vil falde hos Mademoiselle Pernille, naar hun faaer en Pung med Regnepenge og Halvskillinger til Foræring. Hvad synes Herren om det Paafund?

Tyboe. Das ist admirabel. Jeg veed ikke hvormed jeg skal forskylde din Godhed.

Jesper. Vil Herren kun gaae ind og skaffe os de Regnepenge og Halvskillinger, imidlertid vil jeg exercere Christoff, hvorledes han skal bære sig ad; thi den anden Tjener Peer duer ikke dertil, han er en Hjemføding, og har derforuden kun været nogle Dage i Herrens Tjeneste.

Tredie Scene.

Jesper. Christoff.

Jesper. Christoff! Kan du vel agere en drukken Mand?

Christoff. Ja kostelig, især naar jeg har faaet to Pæle Brændeviin tillivs.

Jesper. Det er ingen Konst. Nei, du maa være ædru og dog stille dig drukken an. Lad see engang, hvordan du bær dig ad, at jeg kan rette paa dig, hvad som fattes. (Christoff tumler sig om som en drukken Mand.) Du maa ogsaa tale Noget.

Christoff. Hvad skal jeg tale?

Jesper. Jo duller, jo bedre; du skal skjelde og klamre.

Christoff. Hei — hei — Est du der, Jesper Snyltegjæst! Jesper Fursvantz! —

Jesper. Det er nok, Christoff; jeg seer, at du bær dig vel nok ad.

Christoff (kontinuerer). Hei, din Hund, est du der, din Dagtyv, som ingen Handtering vil tage dig for, men gaaer og logrer med Rumpen for alle Folk for et Maaltid Mad —

Jesper. Det er alt nok, siger jeg, jeg tvivler ikke mere om din Dygtighed.

Christoff. Kom hid, din Hund, din Ortuder, din Hykler, som aldrig mener Noget af det du siger; som holder kun Venskab med Folks Kjøkken og Kjelder; kom hid! Hei! din Fraadser —

Jesper. Ei! holdt op i Fandens Skind! Jeg har alt hørt saa meget, som jeg vil høre.

Christoff. Saa skulde man traktere slige Dienstalke.

(Trækker Jesper i Haaret.)

Jesper. Slip, du skal ellers faae en Ulykke. Hei! Herr Tyboe! hjælp!

Christoff. Agerer jeg ikke vel nok en drukken Mand, Jesper?

Jesper. Gak Fandenivold, du est klogere end jeg tænkte.

Christoff. Jeg kan ogsaa gjøre det paa en anden Maade. Det første var af et Ølruus; nu vil jeg stille mig an, som jeg er drukken af et Brændeviinsruus, som for Exempel —

Jesper. Hold op i Pokkers Skind! Jeg har nok af Ølruset. Hør, Christoff! saasnart du blir Magisterens Tjener vaer med en Pengepose, skal du stille dig drukken an, og naar han byder dig ind udi et Ølhuus, skal du kaste din Pung fra dig og lade som du ikke mærker, at han forbytter den. Begriber du nu vel alt Dette?

Christoff. Det er meget let at begribe; jeg lader ham bedrage mig, og han bedrager sig selv.

Jesper. Godt nok. Løb du nu og hent din Pung. See! der kommer Magisteren meget beleiligt.

Fjerde Scene.

Jesper. Stygotius. Jens.

Stygotius. Det kunde aldrig have løbet bedre af, Jens! han tog mod de Vers, som vil spilde hans Herres Credit. Nu maa jeg hen paa en Disputats. Du skal imidlertid, for at bestyrke mine Sager desmere, strax gaae til Mademoiselle Pernille med denne Pengepung, saa at hun kan faae Tyboes lumpne Vers og min Foræring paa eengang. Kom da saa strax hjem og siig mig Besteed. (Til Jesper) Quid novi ex Africa?

Jesper. Tyboes Tjener skal denne Stund hen til Mademoiselle Pernille med en stor Pung Penge.

Stygotius. Mon der er flere Penge end udi denne Pung?

Jesper. Pungen er to Gange saa stor.

Stygotius. Det var en slet nuncius for mig. Ak, Himmel! Omnibus artubus contremisco.

Jesper. Men som Tjeneren er saa drukken, at han neppe kan

staae paa sine Been, saa kan man atter spille ham et Puds, som er større end det forrige, nemlig i det, at Jens lokker ham ind udi et Vertshuus paa Veien, drikker ham mere drukken og forbytter Pung med ham. Forstaaer Herr Magister mig?

Stygotius. Capio mentem tuam, & laudo artificem.

Jesper. Lad saa Jens med den store Pung gaae lige til Pernille, og forære hende den i Magisterens Navn.

Stygotius. Optime! optime! hør Jane!

Jens. Ita.

Stygotius. See! der har du en Pung, som du skal gaae og krydse i Gaden med indtil du blir Tyboes Tjener vaer, som er ganske drukken. Ham skal du strax give dig i Snak med, og byde ham ind i et Vertshuus, drikke ham mere fuld og siden forbytte Pung med ham.

Jens. Han tar sig nok vare; thi det er en listig Skjelm.

Jesper. Idag er det let at trække ham op; thi jeg har aldrig seet ham saa beskjenket.

Stygotius. Det maa komme an paa et Forsøg. See! der har du Pungen. Abi bonis avibus! (Stygotius og Jesper gaae.)

Femte Scene.

Jens. Christoff.

Christoff. Jeg gaaer og krydser for at optrække Magisterens Tjener, og at fuldbyrde Jespers Anslag. Men der seer jeg ham komme. Nu skal jeg stille mig ganske drukken an. Rund, rund, rund! Saa gladelig, saa gladelig, Den Skaal gaaer rund.

Jens. Om jeg seer ret, saa er det Tyboes Christoff, som er overstadig drukken; han haver min Tro en mægtig stor Pengepung med sig.

Christoff. Rund, rund, rund! Saa gladelig, saa gladelig, Den Skaal gaaer rund.

Jens. Han er mægtig drukken; havde jeg ham først i et Vertshuus, skulde jeg rigtig faae Pengene fra ham, eller i det ringeste forbytte Pungen; thi hans er engang saa stor som min.

Christoff. Saa gladelig, saa gladelig, saa gladelig, saa gladelig, saa gladelig —

Jens. Hvor skal du gaae, Christoff?

Christoff. Hei, lystig! skjenk paa en frisk! Rund, rund, rund, ru—nd.

Jens. Hei, hør Christoff!

Christoff. Wer da?

Jens. Freund.

Christoff. Er det dig, Jens? du kanst bede din Hosbond hænge sig op iaften førend han lægger sig.

Jens. Hvi saa?

Christoff. Her er fyrgetyve Rigsdaler i denne Pung; det er meer end din Herre kan bringe tilveie. Rund, rund, rund, rund, rund, ru—nd. Skal vi ind til Christoffers sammen først?

Jens. Ja nok. (sagte) Nu haver jeg Spillet vundet.

Christoff. Jeg er min Tro saa tørstig som en Hund.

Jens. Lad os gaae ind. Hei, Christoffer! macht op. Her er en Styver at fortjene. (Verten kommer ud.)

Sjette Scene.

Jens. Christoff. Verten.

Christoff. Godmorgen, Christoffer!

Verten. Saa sige Skalke om Aftenen.

Christoff. Jeg er saa fuld, som et Beest, Christoffer!

Verten. Vi ere alle Mennesker. Ein Maal ist kein Maal.

Christoff. Og det af lutter Brændeviin.

Verten. Hvor har I da været?

Christoff. I Mester Daniels Have; der drak jeg op to Mark, som jeg vandt ved at slaae Middelkegler og otte om Kongen. Rund, rund, rund, Saa gladelig, saa gladelig, Den Skaal — (Han falder.)

Verten. Ak, stakkels Mand! jeg er bange, at I støder Eder; jeg har stor Medlidenhed med beskjenkte Folk. Veed I hvad som mest tjenligt er naar man er beskjenket?

Christoff. Skam der veed.

Verten. Det er at drikke paa en frisk igjen. Man skulde tænke, at jeg siger det for min Fordeel, men det hjælper min Tro Mange.

Christoff. Lad os faae en Pægel Brændeviin herud; jeg drikker ellers ikke det Lapperi uden jeg har Ondt i Maven; men, desværre, jeg er aldrig frisk. (Verten gaaer ind.)

Jens. Det er bedst, at vi giver Verten imidlertid vore Punge i Forvaring.

Christoff. Ja nok. Hør, Christoffer! Sæt disse to Punge i dit Skab saa længe medens vi drikker. Hei Fratres fare vel tilfreds! Celeres stote sepost molestum senectutam post molestum senectutam nos habebat humus.

Jens. Kanst du ikke den Vise, Christoff: Zu Leipzig var ein Mann? Den gaaer ret artigt.

Christoff. Nei, jeg kan ikke lide tydske Viser; jeg synger kun Dansk og Latin. Parva Scintillula habet contemptula magnum magnum citabat incendiu-m. (Lader som han faaer Ondt, falder derpaa isøvn paa Gulvet.)

Jens. Ak, Herr Vert! lad denne gode Mand ligge og sove Rusen ud hos Eder; havde jeg ikke hastig Ærinde, skulde jeg selv blive hos ham; thi det er min bedste Ven, jeg haver i Byen. (Man trækker ham tilsengs.)

Jens. Herr Vert! der har I Betaling for Brændevinen. Vær nu saa god at flye mig min Pung.

Verten. Jeg veed ikke, hvilken er hvilken, der staae de begge To inde paa Bordet.

Jens (gaaer ind og tager den første, som er fyldt med Regnepenge). Herr Vert!

hav nu Omsorg for min Kammerat og forvar hans Penge vel. Jeg skal være her igjen om en halv Time.

Verten. I maa ikke tvivle derom. Jeg troer ikke Nogen skal kunne sige at han har mistet en Skilling nogen Tid i Christoffers Huus.

Jens. Adieu da.

Verten. Serviteur! Vær saa god og tael os til en anden Gang.

(Verten gaaer ind.)

Syvende Scene.

Jens. Pernille.

Jens. Jo saa mare pudsede jeg Tyboes Tjener dengang, hvor snedig han end er. Nu tar jeg smukt de Penge, som er tilovers, og stikker dem i min Lomme.

Pernille (kommer ud). Jens! hvad har du der at bestille? faaer din Herre vide, at du løser hans Pung paa Veien, vil det gaae dig ilde.

Jens. Ak, hvilken stor Ulykke! at hun skulde komme førend —

Pernille. Din Herre haver bedre Tanker om din Troskab. Hvad har du at kige udi det, som bliver dig leveret lukket?

Jens. Jeg faldt paa Veien, og vilde see efter om nogen af Pengene var gaaet istykker.

Pernille. Det er en herlig Undskyldning.

Jens. Jeg har mare ikke taget en Skilling deraf; jeg har heller lagt til end taget fra.

Pernille. Jeg troer det nok. Det er Tjeneres Maneer i Kjøbenhavn at lægge Penge til! Jeg veed, de Penge ere til mig.

Jens. Ja! min Herre bad, I vilde ikke forsmaae dem.

Pernille. Hils din Herre meget flittig, og forsikkre ham om min Tjenstfærdighed, og siig, at, om han vil komme strax, skal han blive indladt. (Jens gaaer græbende bort.)

Ottende Scene.

Pernille (alene). Stygotius har min Tro greben sig an dennegang, han skal have min Naade. Jeg troer, her er over fyrretyve Rigsdaler i denne Pung. Naar jeg nu lægger disse Penge til de Andre, jeg har hjemme, saa faaer jeg det skjønneste Axelskjerf, Nogen vil bære. I skal see mig næstkommende Søndag hvor galant jeg skal blive. Saa skal man da høre Raisonnering af disse kydske pjattede Fruentimmer: Fanden er i den Pernille; Ingen kan begribe, hvor hun faaer de mange skjønne Klæder fra. Vi troe at hun kan hexe. Men jeg lægger ikke meget saadan Snak paa Hjertet. Nu maa jeg tælle Pengene efter. Jeg troer mare det er lutter Otteskillingsstykker; ak! gid de vare alle Otteskillingsstykker! Ak, Himmel, hvad seer jeg! ak! jeg er færdig at sprække af Harme. Det er jo Regnepenge og Halvskillinger. Ak! den Tort skal ikke blive uhævnet, om jeg ellers hedder Pernille.

Niende Scene.

Pernille. Lucilia.

Lucilia (kaster Pernille Papiret i Ansigtet). See der, Pernille! Kom

ikke med dine Rekommendationer oftere. Jeg vil slet ikke lade mig narre hverken af dig eller saadan Slyngel. Han titulerer min Moder en Rufferske, mig en Skjøge, og du est heller ikke glemt.

Pernille. Hvad nu? Nu skal man nok høre, der er noget Nyt paafærde igjen.

Lucilia. Da er jeg slet ikke berygtet, at han i sine Vers har fornøden traktere mig saa haanlig. Jeg har viset Verset til tvende Personer, Een efter Anden, som Begge udtolkede det saaledes: Din Moder er en Rufferske, du selv en Cokette, og din Pige en almindelig Skjøge. Men jeg er glad ved at min Mama har deraf lært at kjende det Skarn. Gid hun nu ogsaa var ligesaa vred paa den Anden, saa var jeg dem Begge kvit.

Pernille. Ak! ak! jeg mærker hvor det hænger sammen. De tvende Rivaler ere blevne forligte og have gjort en Fred, udi hvilken de efter Sædvane har opoffret dem, der var Aarsag i deres Uenighed. Just nu fik jeg, min hjerte Lucilia! en Pung fra Stygotius fuld af Halvskillinger og Regnepenge. Ak! jeg døer uden jeg faaer Hævn førend Solen gaaer ned.

Lucilia. Har jeg ikke saa tidt sagt, Pernille! at Mandfolk er ikke at bygge paa? De kalder os underfundige og ustadige, ja giver Charakterer paa vægelsindede Qvinder udi Comedier, som offentlig spilles, da de dog selv ere de største Veirhaner. Nu tænker man at de er færdig at døe af Kjærlighed, en anden Time finder de Fornøielse i at gjøre os Vanære. Jeg undtager Ingen, uden Leonard, som jeg veed er bestandig mod mig, og har et ædelt Hjerte.

Pernille. Lad os løbe tilside, Jomfru! Der kommer Tyboe. Maaskee han har betænkt sig og kommer for at bede om Forladelse. Nu skal I see hvor artig jeg skal hævne mig.

Tiende Scene.

Tyboe. En Musikant.

Tyboe. Mig synes, at Jomfruen stod i Vinduet; lad os nu liste os lige under, at du synger og spiller saa, at man ikke bliver dig vaer førend man hører dig.

(Musikanten sætter sig ned, tar en Fiol de Gambe, som han spiller paa, og Tyboe synger den forlibte Vise, som han tilforn i den Acts anden Scene lod Jesper høre. Pernille stikker Hovedet ud, og kiger ned paa dem, beder, at det Stykke maa synges nok engang. De synger og spiller igjen.)

Lucilia (slaaer et Fad Vand over Hovedet paa Tyboe og siger:) Slige Poeter skal saaledes krones. (Tyboe og Musikanten gaaer skamfulde bort. De Andre leer indenfor.)

Ellevte Scene.

Stygotius. Jens.

Stygotius. Det var det største Mesterstykke, Nogen kunde gjøre.

Jens. Ja, Herren maa troe mig, at latinske Drenge ere ikke at skjemte med.

Stygotius. Din Latin har vel ikke kunnet hjælpe dig meget herudi, Jens! thi den trykker dig ikke for meget.

Jens. Jo, jo, Herre, jeg kan dog sagtens saa meget, som jeg bruger til daglig Huusfornødenhed. Jeg har været vel hundrede Gange udi Ærinder paa Studengaarden; der maa endelig engang hænge noget ved.

Stygotius. Ja, hvad mener du, jeg var da ikke bekvem til at sætte iværk, som har læset saa mange Bøger? Men hvorledes bar du dig ad at forbytte Pung med ham.

Jens. Jeg mødte ham med en stor Pung, ganske drukken, men dog ikke saa, at han jo endda havde nogen Forstand tilbage, hvorudover jeg tænkte, her maa du lægge dit latinske Hoved iblød og studere paa hvorledes du kan faae ham ganske i Snaren. Strax byder jeg ham ind til Christoffer Oltappers, hvor jeg fik ham til at drikke paa en frisk, og efter at jeg havde overtalet ham til at flye Verten begge Pungene i Forvaring, klemmer jeg paa ham med Brændeviin, at han faldt isøvn paa Bænken. Derpaa gaaer jeg hen til Verten, og beder, at han vil drage Omsorg for min Kammerat til jeg kommer tilbage fra mit Ærinde. Verten, som troede at vi vare gode Venner, lover mig Saadant, og tilsteder mig selv at tage min Pung tilbage, hvorfor jeg forsømte mig ikke at tage hans store Pung istedenfor min, og da jeg var bleven Mester over den store Pung, hvorudi var over tredive Rigsdaler meer end udi min, løb jeg, som Fanden var i Hælene efter mig.

Stygotius. Hillemænd, det gaaer brav! Vi ere ovenpaa, Jens! in portu navigamus. Lad os nu strax gaae derhen: (Jens banker paa.)

Pernille (kiger ud af Loftsvinduet og siger): De skal strax faae Audients, (men slaaer siden en Spand Vand over dem, og siger): Kom saa og forær mig Halvskillinger og Regnepenge en anden Gang. (De gaae skamfulde bort.)

Femte Akt.

Første Scene.

Jesper (alene). Det var min Tro et skjønt Paafund. Han tænkte at fange den Anden, men falder selv i Strikken. Jeg haver Intet læst mig til. Det Pund, som findes hos mig, maa jeg alene tilskrive Naturen. Jeg troer virkelig, slige Qvaliteter ere arvelige; thi jeg har hørt min Faer fortælle, at endog hans Farfaer eftergav Ingen udi saadanne Artigheder. End svæve mig for Ørene de Ord, den gode Mand sagde til mig nylig førend han døde: Jesper! dersom du vil træde dine Forfædres Fodspor, kanst du aldrig lide Nød udi Verden; men, sagde han videre, giør aldrig Skjelmstykker, førend du est bleven bekvem dertil. Øv dig først paa at stjæle Knappenaale og Skopinde, og gak siden gradviis frem til det Større. Ingen bliver hængt, fordi han stjæler, men fordi han ikke forstaaer Kunsten at stjæle ret. Paa hvilke Ord han trykte mig udi Haanden, og ganske sagtelig hensov med fine Forfædre. Kunde min Faer faae at høre dette nysgjorte Mesterstykke, troer jeg, at han levede op fra de Døde igjen af Glæde. Nu er den gode Monsieur Leonard hjulpen og Pengene bragt til Pernille,

hvilken lovede, at hun Ingen skal rekommandere uden ham. Men der seer jeg Stygotius kommer; han har maaskee nok fattet Mistanke til mig, om han har faaet at vide hvordan tilgaaet er med Pengene. Jeg maa derfor see til hvordan jeg kan rede mig ud deraf. Jeg har allerede aabenbaret von Tyboe hvordan han er bleven bedragen af Versene, nu skal jeg ogsaa sige Magisteren hvordan det er tilgaaet med Pengene.

Anden Scene.

Jesper. Stygotius.

Jesper. Det fortryder mig allermeest at jeg skulde blive fixeret af saadan Slyngel.

Stygotius. Der seer jeg Jesper. Jeg maa fortælle ham hvad mig er vederfaret udi Leonoræ Huus.

Jesper. Af saadan Tosse, som synes ikke at kunne tælle til fem.

Stygotius. Han er ganske vred.

Jesper. Jeg mærker nok, at Tyboe ingen Tillid har til mig mere.

Stygotius. Hvad mon det være?

Jesper. Det er vel sandt, han har ingen Aarsag dertil; thi mit Hjerte har været henvendt til Magisteren, som jeg estimerer og elsker for hans Lærdom. Men det fortryder mig, at saadan Tosse, som den Tjener, han har, skulde sætte mig Voxnæse paa og bruge mig til et Instrument at bedrage den gode Magister Stygotius, hvilken jeg elsker som min egen Sjæl.

Stygotius. Hvad er paafærde, Jesper?

Jesper. Ak, min Herre! jeg er færdig at døe af Harme. Var ikke den liden Interesse, som holdt mig tilbage, skulde jeg bryde overtværs med von Tyboe denne Aften. Jeg er aldrig min Livstid bleven saa skammelig narret. Tyboe, som havde faaet et Nys om, at Magisteren vilde skikke Penge til Pernille, flyer sin Tjener Christoff en Pung med Halvskillinger og Regnepenge. Den samme Knegt kommer til mig, ladende som han var ganske drukken, og bilder mig ind at hans Herre havde leveret ham fyrretyve Rigsdaler at bringe til Pernille; hvilket han gjorde alene i det Forsæt, at jeg skulde give Magisteren Rapport derom. Jeg gaaer hen i min Enfoldighed og siger det til min Herre, menende at gjøre ham en Tjeneste dermed, men —

Stygotius. Per Jovem maximum! hvad hører jeg? var det slige Penge, vi tilbyttede os?

Jesper. Ja; thi en halv Time efter at dette var skeet, kommer Christoff ganske ædru og leende til mig og fortæller mig den hele Historie. Jeg lod, som Inventionen stod mig an, og søgte at holde gode Miner. Men jeg fik saadan Alteration i mit Blod derover, at jeg neppe —

Stygotius. Nu mærker jeg hvorfor jeg blev saa ilde imodtagen udi Leonoræ Huus.

Jesper. Thi først fortrød det mig at jeg skulde lade mig fixere af saadan Tosse. Dernæst gik det mig til Hjertet, at jeg skulde komme i Mistanke hos en brav Mand, som jeg altid har været færdig at tjene med Liv og Blod.

Stygotius. Nei, jeg er altformeget forsikkret om dit gode Hjertelag mod mig.

Jesper. Min Herre har Forsikkring nok af det Puds, jeg spillede Tyboe for Hans Skyld med Versene.

Stygotius. Det er sandt! det er klart Beviis paa din Troskab mod mig.

Jesper. Thi jeg har derved ligesom til evig Tid forbundet mig til Magisteren, og ligesom overleveret min Velfærd i Hans Haand; thi dersom jeg gjorde mig Ham ugunstig og drev Ham til at røbe mig, var jeg vis paa, at Tyboe vilde staae mig efter Livet.

Stygotius. Hold op med disse protestationibus, Jespere! jeg har aldeles ingen Mistanke.

Jesper. Naar En ved saadan Gjerning først har forbundet sig til en Anden, maa han blive ved at være tro, endogsaa mod hans Villie.

Stygotius. Jeg maatte jo være gal, om jeg har nogen Mistanke til dig.

Jesper. Jeg takker Herren. Jeg vilde holde ud endnu en Maaneds Tid med at gaae i Tyboes Huus; endeel for en vis Interesse, jeg venter derved; endeel ogsaa for at udspionere hans Anslag, og befordre Magisterens Kjærlighed.

Stygotius. Kjærlighed? den er alt forsvunden. Jeg pønser kun nu paa at hævne mig paa Tyboe, og til den Ende vil jeg strax hen at gjøre Anstalter. Adieu saalænge. (Gaaer.)

Jesper. Jeg kan narre disse to Knegte, saa meget som jeg vil. Nu skal de strax komme i Haar sammen; thi da jeg aabenbarede Tyboe, at Magisteren havde spillet ham det Puds med Versene, svor han strax paa Tydsk at han skulde hævne sig og løb bort at hverve Folk. Ligeledes mærker jeg at den Anden vil gjøre. Men der seer jeg Monsieur Leonard komme.

Tredie Scene.

Jesper. Leonard.

Jesper. Nu, Monsieur Leonard! nu er I ovenpaa; nu skal Pernille, som tilforn har hindret jer Kjærlighed, forfremme den af yderste Formue. Hun svor mig til, at hun skal hævne sig over de Andre, om det skal koste hendes Liv.

Leonard. Ak, Jesper! du har reddet mig fra Døden. Jeg er forsikkret om, at min Person staaer Jomfruen selv an, og at hun ikke har tordt erklære sig for mig, alene af Frygt for hendes Moder.

Jesper. De skal ingen Skade gjøre Jer meer; thi deres Kredit er ganske ude. Men der er Mademoiselle Pernille.

Fjerde Scene.

Leonard. Jesper. Pernille.

Pernille. Ak! det smerter mig, at jeg saa ofte har stræbt at vende Jomfruens Hjerte fra den dydige og artige Monsieur Leonard, og været ham imod, for at rekommendere de andre to Gjekke.

Leonard. Min hjerte Pernille!

Pernille. See, Monsieur Leonard! er Han der? hvor lever Han?

Leonard. Jeg begynder at staae op fra de Døde igjen, eftersom jeg har faaet Forsikkring af Eder om den søde Jomfrues Gunst, af hvilken al mit Hjertes Fornøielse og mit Liv hænger.

Pernille. Giv Jer tilfreds, Monsieur Leonard! jeg kan forsikkre Jer, at Jomfruen har længe baaret stor Godhed for jer Person. Jeg bekjender reent ud, at jeg ikke mindre end hendes Moder har været Hinder derudi. Men nu skal den Hinder ikke alene ophøre, men jeg skal af yderste Evne stræbe at forfremme jer Kjærlighed. Tyboe og Stygotius ere alt af den Gamles Kredit. Nu skal jeg nok stræbe at holde andre Friere fra Huset saa længe som mig muligt er. Midlertid tør Den lukke sine Øine, som I skal arve; thi det er den Gamle kun om Penge at gjøre.

Leonard. Vær forsikkret om, jeg skal erkjende Eders Godhed, saa længe som jeg lever. (Leonard gaaer ud, Pernille ind.)

Femte Scene.

Jesper. Peer.

Peer. Ja, nu vil her ligge et Huus.

Jesper. Hvad er paafærde, Peer?

Peer. Ja nu vil her ligge et Huus.

Jesper. Der er kommen, troer jeg, en Raptus, over ham, han gjør Vers.

Peer. Her vil udøses Blod.

Jesper. Hei, Peer! hvad er det dog?

Peer. Brabants Beleiring er Intet at ligne derimod.

Jesper. Ja min Tro gjør han Vers. -Peer! svar mig da.

Peer. Wer da? Est du en Student?

Jesper. Hvad er det for et taabeligt Spørgsmaal.

Peer. Jeg har Ordre at masſakrere det hele Akademie, indtil Pedellerne.

Jesper. Hvi saa?

Peer. Da min Herre efter Aftale tænkte at faae Lucilia itale, da, istedenfor at blive indladet, lukkede Pernille et Vindue op og slog en heel Spand Vand over ham, sigende derhos: Saadanne Vers fortjene saadan Belønning. Min Herre holdt gode Miner, gik hjem, og efterforskede Saadant nøie, indtil han fik at vide, at Stygotius havde bedraget ham.

Jesper. Tragedien vil da vel begyndes paa dig, som forrettede saa slet dit Ærende.

Peer. Hvad skulde jeg gjøre? Personen, som bedrog mig, kom mig saa poetisk for, som Nogen kunde gjøre; dersom du selv havde seet ham, du havde ogsaa taget ham an for en Poet. Min Herre er desforuden altfor storagtig til at hævne Saadant paa mig. Han siger: han kan ikke faae Hævn, uden hele Regentsen og Studigaarden bliver

sløifet, saa at der ikke bliver een Steen paa den anden. Men der kommer han med fire Soldater. Jeg maa løbe. (Løber ud.)

Sjette Scene.

Jesper. Tyboe. Fire Soldater.

Tyboe. Hører I vel, Kinders? Feltskriget skal være: Per Caudi. Hvem I træffer udi sort Kjole skal I støde ned. Naar vi saa har massakreret de Fleste hid og did paa Gaderne, skal vi formaliter beleire Regentsen, hvilken vi udi Hast kan erobre; thi jeg troer ikke de, formedelst Mangel af Proviant, skal kunne holde en Beleiring ud i fire og tyve Timer. See! der seer jeg Jesper. Hei, Jesper! du kommer ret beleiligt for at kommandere den høire Fløi; det er vel gjort af dig, at du har taget Støvler paa; thi vi kommer idag at gaae udi Studenterblod over Knæerne. Han skal vide, hvad det er at fixere en Officeer.

Jesper. Den Karl maa ikke kjende Herren, ei heller have hørt Tale om Brabands Beleiring.

Tyboe. Nei vist! eiheller om det Slag ved Amsterdam. Men han skal inden kort Tid lære at kjende mig. Jeg kunde vel fodre ham ud alene, men la partie non est egalt. Det er mig ei heller nok; thi jeg vil ødelægge ham med hans Tilhængere og Tilhængeres Tilhængere, ja den hele Percaudiske Republik. Det er jo uhørligt, Charni! at saadan Karl, en Philosophus, en Grammaticus, en Pedantus, tør understaae sig at —

Jesper. Ak! Herren ivre sig ikke saa meget! det er ikke Umagen værd. Men der seer jeg Peer komme grædende.

Syvende Scene.

De Forrige. Peer.

Peer. A— a— min Ryg! mit Hoved! mine Skuldre! mine Axle! mine Arme! mit hele Legeme! min Krop! mit arme Corpus!

Jesper. Hvad er paafærde, Peer?

Peer. Det skal I strax faae at vide; Magister Stygotius med den hele Magistergrad er udi Gevær. Ak, min Ryg! ak, mit Hoved.

Tyboe. Det kan ikke være muligt. Du haver seet galt. Hvor skulde han driste sig til at gaae offensivement?

Peer. Har jeg seet galt, saa har jeg min Tro ikke følet galt. De ere denne Time ved Hjørnet. Jeg er glad ved, at jeg er blesseret, og kan ikke bruges mere i Krigen.

Ottende Scene.

De Forrige. Stygotius. Jens. Fire Studenter.

(Tyboe har Soldaterne ved den ene Side, Stygotius Studenterne ved den anden.)

Stygotius. Den Første, vi skal opoffre, Domini Collegæ nec non Commilitones! det skal være Anføreren selv, eller Imperatorem ipsum. Jeg skal lære ham hvad det er at give cuprum pro argento,

Halvskillinger for Sølvmynt, og komme en gammel Academicum til at løbe med Liimstangen, der har studeret til Rostok og disputeret sammesteds absque præsidio. Jeg haver endnu den samme Kaarde, den samme Stok, med hvilken jeg har slaget ind saa mangen ærlig Professors Vindue udi Rostok. Han skal profecto befinde, at der er endnu Karle paa Akademiet, som har Been i Panden, og at jeg er god Academicus tam in Marte quam in arte.

(Gaaer ud til sine Folk igjen. Midlertid, mens Stygotius siger dette, rangerer von Tyboe sine Soldater.)

Tyboe. Men kan det være muligt, Jesper! at den Karl tør gjøre slig Modstand?

Jesper. Jeg havde aldrig kunnet bilde mig Saadant ind; men jeg er vis paa, at saasnart han faaer Herren at see, saa løber han med alle hans Tilhængere Fandenivold. Jeg er ikke af de forsagte og feige Mennesker; men jeg kan sværge paa, at jeg vil heller see Fanden selv end Herren naar han bliver vred; thi jeg kan see paa Herrens Ansigt ligesom afmalet den hele Trojanske Krig, eller Jerusalems Forstyrring i kort Begreb.

Tyboe. Siger du det, Jesper! giv nu Agt paa mit Ansigt, nu vil jeg gjøre mig vred.

Jesper. Ak, det er forskrækkeligt, Herre! Ak! ak! det er ligesom jeg saae det grummeste Vildsviin alene i en Skov, saadan Rædsel fik jeg paa mig.

Tyboe. Hvad er det for Snak? du maa bie at raisonnere til jeg gjør mig vred; jeg har jo ikke begyndt endnu at gjøre nogen Mine.

Jesper. Ja det er endelig sandt, jeg kom det ikke ihu; men vil Herren gjøre det saa kort som muligt; thi jeg kan ikke taale at see det længe an.

Tyboe. See! nu seer du mit Ansigt, som det var, da jeg løb Storm til Braband.

Jesper. A— a— Nok Herre! ingen islandsk Løve kan see meer forbandet ud. Der gik slige Ildstrimler fra Herrens Øine, at man kunde stikke an en Pibe Tobak dermed.

Tyboe. Ha, ha, ha! det er mig kjært. Saa troer du da, at mit Ansigt alene driver dem paa Flugten?

Jesper. Javist. Derfor er det bedst, at Herren, for at gjøre dessnarere Ende paa Krigen, gaaer for i Spidsen.

Tyboe. Nei, ellers Tak! en General staaer altid bagest. Jeg hører nok, Jesper! at du ikke veedst at indrette en Slagordning. Kom, nu skal jeg vise dig, hvor den skal ordineres. Du skal staae i Spidsen paa den venstre Fløi, og Peer skal føre den høire an.

Peer. Ak, Herre! jeg er jo ganske qvæst, og derfor beder ydmygst om min Demission og Naadepenge for mig, min Hustru og mange smaae Børn.

Jesper. Hvilken Snak! du est jo ikke gift engang.

Peer. Ja, men jeg har isinde at gifte mig med det første.

Tyboe. Est du saa stærk, at du kan gifte dig, saa kan du ogsaa

slaaes. Fort hid, som jeg siger dig, og antag Kommando. Skal jeg give din Slyngel Kost og Løn for Intet?

Peer. Løn? Jeg har aldrig seet nogen Løn.

Tyboe. Desbedre er det for dig, saa kan du faae Alt paa eengang. Din Gage løber altid lige fuld.

Peer (sagte). Det er Ulykken; hun løber saa stærk for os stakkels Lakeier, at vi kan aldrig naae den igjen.

Tyboe. Tænk, Peer, du nyder en Ærespost, som ikke tilbydes Enhver.

Peer. Det er Ulykken, at jeg er ikke ærgjerrig; at nøde den til Ære, som ikke skjøtter derom, er jo ligesom at nøde En til at spise de Koster, som han har naturlig Afsmag for.

(Tyboe trækker ham hen til den høire Fløi, og holder en Harangue for Armeen, medens Peer staaer og græder som han var pidsket.)

Tyboes Tale til Folket. Man skulde tænke, Ihr Herren! at det var mod sidste Verdens Tider, eftersom man seer, Fluer vil sætte sig op mod Elefanter, Myg mod Løver, Dverge mod Kjæmper, en Stygotius, et Blækhorn, en Pennefier, en Pedantus, en Grammatica, en Schulfuchs, mod en Mand, hvis Navn er bekjendt i Holland, i Frankrig, i Amsterdam, i Braband, ja over hele Europia. Speiler Eder idag, Ihr Herren! i min Tapperhed; følger mit Exempel!

Jesper (indbryder i hans Tale). Herre! der kommer vore Modstandere i fuld Kurreer.

Tyboe (kontinuerer sagte og stammende, skjælvende, og tørrer Sveden af sig). I mit Exempel — og mit Exemplar (kommer de?) følger, Ihr Herren! og føl — følger (er de nær hos?) mit exemplariter, og følg — Jeg vil for Tidens Korthed afbryde, og som en fornuftig Anfører postere mig bagved, for at obsalvere — Hillemænd! der er de.

(Peer vil løbe bort, men de Andre holde paa ham.)

Tyboe. Jesper, jeg sætter nu al min Lid til dig.

Jesper. Vil Herren have Taalmodighed et Dieblik, medens jeg springer hjem efter Mons Wingaards Bog, hvorefter Herren pleier at rangere sine Tropper.

Tyboe. Det er en herlig Forklaring; du vil gaae bort og lade os staae istikken. Det er bedre at du bliver tilstede og mægler os en Fred imellem, ikke fordi jeg er bange at gaae dem under Dine, om de vare Tusinde.

Jesper. Ja, det veed jeg nok.

Tyboe. Men for at spare christen Blod. Det er unge Mennesker, som kan blive til Noget naar de har udraset; du skal faae tyve Rigsdaler dersom du kan bringe en Forligelse tilveie.

Jesper. Jeg skal gjøre mit Bedste. Vil ikkun Herren imidlertid holde gode Miner.

Tyboe. Hør, Jesper! du kan sige dem, at jeg er en Mand, som har ti Mænds Styrke.

Jesper. Ja, og jeg vil lægge tolv Mænds Forstand til.

Tyboe. Du kan sige dem, at jeg har slaaet to tusind Mænd ihjel med min egen Haand.

Jesper. Jeg vil lægge to Tusinde til.

Tyboe. Du kan sige dem, at jeg er bekjendt for min Tapperhed over hele Holland.

Jesper. Jeg vil lægge England til.

Tyboe. Du kanst sige dem, at jeg har omgaaedes med Fyrster og Generaler udenlands.

Jesper. Jeg vil lægge Konger til.

Tyboe. Du kanst sige, at Kongen af Holland har foræret mig sit Portrait.

Jesper. Jeg vil sige: Keiseren og Paven har gjort det Samme.

Tyboe. Du kanst sige, at, hvis de ikke bekvemmer sig til Fred, bryder jeg hele Regentsen ned.

Jesper. Jeg vil lægge Studengaarden til.

Tyboe. Du kanst fortælle dem korteligalle de Slag, jeg har været udi.

Jesper. Jeg vil lægge dem til, som Herren ikke har været udi.

Tyboe. Du kanst sige, at naar jeg ret vil gribe mig an, kan jeg sætte alle de fornemste Damers Hjerter udi Kontribution.

Jesper. Jeg vil lægge det til: udi lys Lue. Lad kun mig raade.

Stygotius. Hør, godt Folk! det er bedst at vi betænker os forend vi gaaer videre. Jeg har forsvoret at slaaes med Officerer, de bruger ingen Raison; det er bedst, at vi skikker En til dem at fornemme om de vil møde os i tørre Hug, og sige tilligemed, at vi vilde gjerne slaaes med dem udi Kaarde, hvis det ikke var mod Leges Academicas. Vil de disputere med os, skal det være mig kjærere, enten de ville paa Latin eller Græsk. Men der seer jeg Jesper komme til os. Gak du imod ham, Jens! og hør hvad hans Ærinde er. Jeg troer nok han er min Ven, hvorvel han for Interesse Skyld holder sig til Tyboe.

Jesper. Jens! hør hvad jeg vil sige dig. Hvorfor skal vi lemlæste hinanden for tvende Narres Skyld?

Jens. Jeg er min Tro af samme Mening.

Jesper. Herr von Tyboe holdes af alle brave Officerer for en Gjek.

Jens. Min Herre ligesaa af Studenterne.

Jesper. Og for en Pultron.

Jens. Min ligesaa.

Jesper. Herr Tyboe er saa bange som en Hare.

Jens. Min Herre ligesaa.

Jesper. Saasnart at I avancerede et Skridt, havde vi sat os for at løbe.

Jens. Vi ligesaa.

Jesper. Jeg har Fuldmagt at slutte Forligelse.

Jens. Jeg ligesaa.

Jesper. Men jeg har ikke udi Sinde at gjøre det for Intet.

Jens. Jeg ikke heller.

Jesper. Mig synes, Fredsartiklerne kan bedst saaledes konciperes:
1) Skal Herr von Tyboe traktere begge Krigshærene udi Fiskerhuset.
2) Skal Herr Magister Stygotius gjøre Dagen derefter det Samme.

Jens. Du est en habil Mand, Jesper!

Jesper. Hei, Herr von Tyboe! skjønt og reputeerligt Forlig; I skal traktere i Fiskerhuset imorgen, og Stygotius iovermorgen.

Tyboe. Skal jeg da først!

Jesper. Javist, I haver Præferencen! det var just den haardeste Knude.

Tyboe. Ja, saa er jeg fornøiet.

Jesper. Min Herre! førend vi skilles ad, maae vi som rette Venner tage hinanden udi Hænder. Magisteren giver Herren sin Haand, og vi andre Subalterne og Gemeene maae gjøre det samme.

Tyboe. Gak hen og proponeer det for Anføreren, aber in meiner Nahmen nichts.

Jesper. Det kan Herren vel tænke, at jeg ikke er saa taabelig. Jeg veed anderledes at staae paa Herrens Respekt. (Gaaer til Stygotius.) Min Herr Magister! Jeg har hindret idag en stor Blodsudgydelse. Jeg saae, at Tyboes Parti var for stærkt og derfor itide arbeidede paa Fred; thi, endskjøndt mit Legeme var i Tyboes Krigshær, saa var dog min Sjæl udi Magisterens.

Stygotius. Jeg veed det heel vel, Jesper!

Jesper. Jeg kan forsikkre Eders Magisterhed, at om det havde kommet til Strid, saa havde jeg deserteret midt i Slaget. Men jeg maa lade, som jeg holder med Tyboe, for visse Aarsagers Skyld.

Stygotius. Du skal have Tak for dit gode Hjerte mod mig. Jeg skal stræbe at gjøre dig al mulig Tjeneste derfor.

Jesper (trækker Stygotius til Tyboe). I gode Herrer! nu maae I udi begge Armeers Paasyn give hinanden Hænder, saa skal vi Andre gjøre det samme indbyrdes.

(De giver hverandre Hænder, og de Andre gjør ligeledes og kysse hinanden.)

Jesper. Hører nu, I gode Herrer! Efterdi vi nu ere forligte, og begge Personer er skeet Tort, saa er det bedst, at vi nu konjungerer begge Krigshærene, og med samtlig Magt hævner os over vor tilfælles Fjende; thi hvorvel de har havt Aarsag til Fortrydelse, saa bør dog slige brave Mænd hævne den Tort, at have faaet Vand over Hovedet. Vi maae samtlig attakere Leonora i hendes Huus.

Tyboe. Das ist wahr, Jesper! Vi skal formaliter beleire Huset.

Stygotius. Communis injuria communibus armis vindicanda est.

Jesper. Men vi maae bie en halv Time til det bliver lidt mørkere.

Tyboe. Mittlerzeit kan vi gjøre fornødne Præparatorier.

Stygotius. Skal vi da mødes her igjen?

Jesper. Ja om en halv Time skal vi mødes her igjen paa samme Sted.

Tyboe. Kom, lad os da gaae bort saa længe.

(De gaae ud Alle undtagen Jesper.)

Niende Scene.

Jesper. Leonard.

Jesper. Nu skal jeg anrette en artig Komedie, som skal bestjemme de to Gjekke endnu meer, og tilligemed befordre Leonards Bedste. See! der kommer han meget beleiligt. Monsieur Leonard! I kom ligesom I var kaldet.

Leonard. Hvi saa?

Jesper. Tyboe og Stygotius ere blevne forligte, og med samtlig Magt vil anfalde Leonora udi hendes Huus. Nu har I ret Leilighed at insinuere Jer saaledes, at I kan blive vis paa Bruden; thi naar Huset bliver anfaldet, maa I komme med nogle andre gode Venner at ophæve Beleiringen.

Leonard. Men om de blir mig for stærke?

Jesper. Det har ingen Fare. Naar de seer en blot Kaarde, saa løber de begge To, og, naar Anførerne give sig paa Flugten, følger de Andre strax; thi andre Officerer, saavelsom Soldater, foragte ham i deres Hjerte, og holde kun Venskab med ham paa Skrømt.

Leonard. Jeg veed ikke hvordan jeg i Hast skal faae saa mange gode Venner samlet.

Jesper. Kommer I kun ind med Jer blotte Kaarde, saa vil jeg være Mand for, at de Alle skal tage Flugten. I kan for Sikkerheds Skyld lade, som der kommer Andre efter. Men I maa ikke agte, at jeg stiller mig an, som jeg er paa Tyboes Side; thi jeg vil ikke bryde aabenbare Venskab med ham saa længe han har et Anker Viin i sin Kjelder.

Leonard. Ak, Jesper! jeg skal studere paa at gjøre dig Tjeneste igjen og belønne din Troskab mod mig.

Jesper. Jeg gjør Intet for Interesse, Monsieur! Jeg betinger mig alene, naar I kommer istand, jus vitæ & necis, Hals og Haand over Jer Kjøkken og Kjælder, samt Jagtfrihed i Jer Gaard over Høns, Kyllinger, Kapuner, Gjæs, Ænder, osv. osv.

Leonard. Alting i mit Huus skal være dig til Tjeneste. Min Farbroder ligger nu ganske syg, saa jeg troer han døer denne Nat.

Jesper. Men jeg hører en Allarm. Løb tilside! Jeg troer, at de kommer. (Leonard gaaer ud.)

Tiende Scene.

Jesper. En Officeer.

Officeren. Ha, ha, ha, ha, ha, ha!

Jesper. Serviteur, Monsieur! hvoraf leer Han saa godt?

Officeren. See, Jesper! est du der? Jeg vil svære paa, at du est Autor til alle disse Krumspring, von Tyboe gjør.

Jesper. Det er min Tro sandt. Jeg gjør det for at befordre Monsieur Leonards Kjærlighed.

Officeren. Det er mig kjært; thi det er en god ærlig Karl. Jeg hører, at han formaliter vil beleire Madame Leonora i hendes

Huus, og jeg har laant ham otte Soldater, hvilke ere saa afrettet, at de skal løbe ved mindste Modstand, de seer. Vi maae føie den Karl i Alting; thi han er os en feed Steg.

Jesper. Men jeg er kun bange, at det vil give Opsigt.

Officeren. Ei, Lapperi! om der kommer Nogen og vil lægge sig derimellem, saa skal jeg nok holde dem derfra; thi saasnart Folk faaer at vide, at det er Tyboe, kan de strax fatte, at saadan Krig vil ikke være af stor Betydning. Jeg vil holde mig lidt tilside. Jeg troer, de kommer.

Ellevte Scene.

Stygotius og Tyboe med en Hob Folk. Jesper. Siden Leonard.

Tyboe (med et Spyd i Haanden, rangerer Soldaterne og exercerer dem. Marcherer derpaa ganske sagte i Orden af Bataille med Trommeslag efter Takten lige til Huset. Taler til Folket:) Messieurs, Ihr Herrens! Nu er den Tid kommen, paa hvilken I kan bane Jer Veien til et udødeligt Navn ved Eders Tapperhed. Denne Fæstning, som I har at bestorme, synes vel stærk, men jo stærkere den er, jo større er Æren og Seiren. Jeg vil selv være først i Spidsen for at opmuntre Eder til Tapperhed. Allons! Speiler Eder udi mig. (Løber til Døren med sit Spyd.)

Fruentimmerne (raaber ud af Vinduet). Hvad skal det betyde?

Tyboe. Her er ingen andre Konditioner end at I skal give Jer paa Naade og Unaade. (Fruentimmerne skriger og hyler indenfor.)

Leonard. Hei! omringer og griber disse Stratenrøvere, og seer vel til, at Ingen undkommer. (Han skyder en Pistol af i Luften, hvorpaa de falde alle som døde. Jesper holder paa Tyboe, ladende som det er for at bedække ham.)

Tyboe. Det var ein grausam Salve. Die gantske Armee ruiniret auf ein Mahl!

Leonard. Det er vist Anføreren? ham maa jeg strax opoffre.

Jesper. Ak, gunstige Herre! spar ham og omkom heller mig!

Leonard. Her hjælper ingen Bøn. Han skal døe.

Jesper. Ak, Herre! betænk hvad I gjør, I skiller Verden ved en Mand, der har vundet over firetusinde Feldtslag.

Leonard. Ingen Snak. Han er dødsens.

Jesper (grædende). Der udi det Slag ved Amsterdam —

Leonard. Fort, fort. Lad ham løs.

Jesper. Omkom med sin egen Haand —

Leonard. Hvis du ikke slipper ham —

Jesper. Over femtusinde Mennesker.

Tyboe (hviskende til ham). Siig ham ogsaa om de tre Herrenstater, jeg omkom.

Leonard. Om han var Alexander Magnus selv, saa skal han opoffres.

Jesper. Og stak tre Herrenstater ihjel —

Leonard. Jeg lader mig deraf ikke bevæge.

Jesper. Med eet Hug.

Leonard. Desstørre Berømmelse er det for mig at omkomme ham.

Jesper. Der udi Brabands Beleiring løb alene —

Leonard. Det hjælper ham nu Altsammen Intet.

Jesper. Storm, og sloges paa Muren i en halv Time med den hele Garnison.

Leonard. Saa seer jeg da, at jeg maa omkomme Jer begge To.

Jesper. Ak, løb, Herr von Tyboe! og salveer Jer kostbare Liv.

(Tyboe løber. Leonard forfølger ham og stikker ham med Skaftet af Kaarden i Ryggen.)

Tyboe. A— a— ich bin todtlig blessiert, durch und durch gestochen, a— (Løber ud.)

Tolvte Scene.

Leonard. Jesper. Leonora. Lucilia. Pernille. Siden en Tjener.

Leonard. Det gik min Tro rigtig an, Jesper!

Jesper. Ei, det vidste jeg nok forud. Naar han nu lever op af sin forrige Blessure igjen, saa gir han mig en Foræring ovenikjøbet. Men der kommer de Beleirede ud, hold nu gode Miner!

Leonora. Ak, min hjerte Monsieur Leonard! er det Ham, som har forløset os fra denne Angest! Ak, gid jeg kunde bevise Ham nogen Tjeneste.

Jesper. Madam! den største Tjeneste, I kan gjøre ham, det er at give ham jer Datter, som han saa længe har elsket. Synes Jer, at det er en Mand at foragte?

Leonora. Jeg har altid havt stor Estime for Ham. Men, som Han ingen Midler har og min Datter heller ingen, saa har jeg ikke holdet raadeligt at de kom sammen.

Leonard. Hvad det er angaaende, saa haaber jeg nok at forsørge Hendes Datter; thi saa længe min Farbroder lever, assisterer han mig nok saa meget som dertil kan behøves, og naar han døer, saa arver jeg temmelige Midler.

Leonora. Jeg tilsteder da gjerne, at I forlover Jer sammen. Men I maae bie med Brylluppet til han døer.

Leonard. Min Farbroder gjør det ikke længe; thi jeg troer neppe at han lever denne Nat over. Men der seer jeg hans Tjener kommer; hør, Christoffer? hvorledes er det nu med din Herre?

Christoffer. Jeg kommer for at lade Ham vide, at Monsieur Jeronimus er alt død.

Jesper. Ak! det var min Tro en stor Høflighed af ham. Nu haaber jeg, Madame! at Hun har Intet meer at skrupulere over.

Leonora. Aldeles Intet. Jeg skatterer min Datter for det lyksaligste Menneske i Verden.

Jesper. Saa lader os da gjøre kort Proces. I har længe biet efter hinanden. Kommer hid og giver hinanden Hænder.

(De giver hinanden Hænder, og gaaer ud.)

Hos Bogtrykker C. C. Løser, store Kjøbmagergade Nr. 26 (gl. 13) faaes:

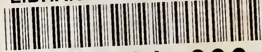
Niels Ebbesen af Nørreriis, Sørgespil i 5 Akter af Sander, stort in 8vo (Repertoireformat) 24 Skill. — Samme i Lommeformat 12 Skill.; 6 Rd. pr. 100; 3 Rd. 3 Mk. pr. 50; 2 Rd. pr. 25 Exemplarer.

Staden Kjøbenhavns **Kommunallov**. 6 Skill.
Med Vedtægten. 16 Skill.
Vedtægten alene. 12 Skill.
Sundhedsvedtægten. 6 Skill.
Begravelsesloven. 8 Skill.
Næringsloven. 8 Skill.
Første Tillæg til Samme. 2 Skill.
Tyendeloven. 4 Skill.
Værnepligtsloven. 5 Skill.
Grundloven. 4 Skill.
Arvefølgeloven. 2 Skill.
Skoleloven. 8 Skill.
Valgloven. 4 Skill.

Valgkredsene. 4 Skill.
Fortegnelse, som oplyser samtlige Amters Lægder og Sogne i Danmark. 24 Skill.

Hvorledes skal jeg tee mig? 32 Skill.
Patiencespil, indeholdende 78 Afvexlinger med eet og to Kortspil. Med to Tavler. 64 Skill.
Anvendelse af Livet. Med et Chemitypi efter Rafaello d'Urbino. 56 Skill.

LIBRARY OF CONGRESS
0 022 011 896 4

LIBRARY OF CONGRESS
0 022 011 896 4